

ЗА СЕКТОРСКИ СОЦИЈАЛНИ ШЕМИ ВО ЗЕМЈОДЕЛСТВОТО

ЕВРОПСКИ ПРОЕКТ: VS/2013/0407

МОЖНИ РЕШЕНИЈА ЗА РАЗВОЈ НА ЕФЕКТИВНИ
СЕКТОРСКИ СОЦИЈАЛНИ ОСИГУРИТЕЛНИ
ШЕМИ ВО ЗЕМЈОДЕЛСТВОТО
НИЗ УСОГЛАСЕНА АКЦИЈА НА
СОЦИЈАЛНИТЕ ПАРТНЕРИ

ТРАНСНАЦИОНАЛНА БРОШУРА

ТРАНСНАЦИОНАЛНА БРОШУРА

Можни решенија за развој на ефективни
секторски социјални осигурителни шеми
во земјоделството низ усогласена акција
на социјалните партнери

Софија,
октомври 2014

Содржина

ВОВЕД	4
1. Тема	6
2. Социјално осигурување на земјоделците во девет европски земји, каде се применуваат задолжителни секторски за социјално осигурување	18
2.1. Австрија	20
2.2. Финска	22
2.3. Франција	25
2.4. Германија	27
2.5. Грција	29
2.6. Полска	31
2.7. Шпанија	33
2.8. Белгија	35
2.9. Италија	36
3. Од заклучоци до резиме и препораки	41
4. Дополнување Акциски планови развиени од Партнерите	52
Бугарија	52
Чешка Република	56
Германија	58
Италија	59
Македонија	60
Словенија	62
5. Извори	63

Целта на оваа брошура е да обезбеди преглед и анализа на системите за социјално осигурување, со фокус на добрите практики на дополнителни и посветени шеми за социјално осигурување во земјоделството. Таа има за цел да го поттикне дијалогот меѓу секторските социјални партнери, да охрабри проактивни чекори од нивна страна со цел да ги реши проблемите на земјоделските работници во ситуации на криза, структурните промени и финансиската нестабилност, како и промовирање на нивната посветеност во обликувањето на социјалната реалност.

Оваа публикација е резултат на колективната работа на партнерите и експертите и претставува придонес за развојот на ефикасен социјален дијалог во секторот и на дискусијата за подобрување на социјалното осигурување за земјоделските работници.

Општа редакција:

Христина Митрева

Томас Хенчел

Светла Василева

Валентина Василионова

Дизајн и пред-печат:

Ipi advertising

Одговорноста за оваа публикација е кај авторите и Европската комисија не е одговорна за било каква употреба што може да се направи од информациите содржани овде.

Овој проект е поддржан од Европската Унија, Европската Комисија,
ГД “Вработување, Социјални прашања и Вклученост”

Публикацијата може да се преземе на: www.agrosindikat.org.mk и www.fnsz.org

ВОВЕД

Оваа транснационална брошура беше развиена во рамките на европскиот проект насловен како *Промовирање на социјалниот дијалог во секторот земјоделство во новите земји-членки кон развој на секторски социјални шеми како алатка за борба против несигурните работни места, сиромаштијата и социјалната исклученост на земјоделските работници*, имплементиран од страна на Партнерството со финансиска поддршка од Европската Унија за период од една година. Брошурата е развиена како продолжување на работата во контекст на ситуациона анализа на социјалното осигурување во земјоделството во деветте проектни земји-партнери и врз основа на споделени искуства и практики меѓу партнерите во текот на регионалните работилници како дел од проектниот циклус; таа е резултат на дискусиите и големите напорите вложени од страна на партнерите во проектот со цел предлагање на конкретна акција од страна на социјалните партнери за подобрување на социјално осигурување на земјоделските работници во Европа. Добрите примери и корисни практики дискутирани во оваа публикација детално им беше презентирани на учесниците во регионалните работилници и служи како почетна точка за развој на Националните акциони планови сумирани понатаму во оваа брошура.

Целта на оваа брошура е да се презентираат сумирани податоци за добри практики во областа на дополнителните/ посебните секторски шеми за социјално осигурување, кои треба да ги охрабрат социјалните партнери во секторот да имаат проактивен пристап и дијалог во решавањето на проблемите во земјоделството во ситуации на криза, структурни промени и финансиска нестабилност. Местото и важноста на социјалниот дијалог во овој процес е прикажан во голема длабочина, вклучувајќи ги и нејзините два аспекти: на национално и европско ниво, а неговата цел е да се промовира активно учество и вклученост на социјалните партнери во обликување на општествената стварност.

Информациите за искуството на деветте земји, каде има специфични секторски шеми, се на располагање на работниците во земјоделството и можат да бидат многу добра и корисна основа за изработка на социјално одговорни одлуки и иницирање на легислативна акција барем на национално ниво, особено во новите земји-членки и земјите-кандидати кои учествуваат во овој проект, како и за предлагање на заеднички документ на партнерите во однос на подобрувањето на пристапот до и покривањето со социјална сигурност во овој исклучително важен економски сектор, преку напорите да се изгради соодветна социјална сигурност врз основа на интеракцијата меѓу сите клучни партнери, односно социјалните партнери и владата.

Оваа брошура, заедно со аналитичката студија која ја отсликува постоечката ситуација, проблемите и можните решенија за подобрување на социјалната заштита за лицата кои работат во земјоделскиот сектор, ќе бидат презентирани во голема мерка на пошироката јавност и европските институции кои се релевантни за предметот и активно учествуваат во процесот на Европскиот секторски социјален дијалог и доне-

сувањето на одлуки.

Ние би сакале да ја изразиме нашата најдлабока благодарност за посветеноста на сите партнери: експертите и учесниците кои беа вклучени во дискусиите и во обезбедувањето на потребните информации, за нивниот придонес и предлози за развој на двата документи, односно брошурата и аналитичката студија кои беа резултат на нашата заедничка работа во рамките на проектот.

1. ТЕМА

Социјална сигурност и социјален дијалог во земјоделството. Улогата на социјалниот дијалог во социјалниот осигурителен систем

Во денешна Европа, социјалниот дијалог и индустриските односи во земјоделството се само алатка за развој на европскиот социјален модел во модерната демократија. Исто така, тие се соодветни механизми за обезбедување рамнотежа и синергија помеѓу конкуренцијата на пазарот, економските достигнувања и социјалната заштита, сигурноста и праведноста во ситуациите на економска криза, негативните демографски трендови и глобалната економија. Социјалниот дијалог е составен дел од *acquis communautaire*. Европскиот социјален дијалог на сите нивоа и во сите форми е важна алатка за постигнување рамнотежа помеѓу економскиот успех и социјалниот проект (Договорот од Маастрихт) и се гледа како нов начин на владеење на европско ниво и за активно вклучување на социјалните партнери во процесот на донесување одлуки и во власта.

Социјалната сигурност е една од клучните теми во разговорите меѓу социјалните партнери, каде се формулирани јасно дефинирани приоритети: правата на сезонските работници, последиците од реструктурирањето на овој сектор во последните 20 години, слободното движење на работниците, пристап до и гаранција за подобри работни услови и социјално осигурување.

Загарантираната социјална заштита е од клучно значење за успешен развој на општеството.

Европските земји имаат различни системи за социјална заштита кои се обликувани од историјата, демографијата, животниот стандард, како и различни социо-економски и институционални аранжмани во различни држави. Факт е дека единствениот пазар и Договорите ја создаваат и ќе продолжат да ја утврдуваат потребата од поголем степен на координација на социјалната работа во Европската унија.

Историскиот преглед е важен

Социјалните осигурителни системи, вклучувајќи пензија, невработеност, професионална несреќа и здравствено осигурување, се појавија како резултат на големи општествени промени на крајот на 18 век. Брзите индустријализациони процеси дадоа повод за работничката класа, која успеа да се организира и доби важни социјални права. Додека тие процеси се случуваа најмногу во урбаните области, повеќето рурални области продолжија да живеат според стариот феудален аранжман. Позадинскиот сојуз меѓу аристократијата, земјоделците и реакционите конзервативни (и не само конзервативни) сили кои опстојуваа подолг период на време, го ограничија усогласувањето на состојбата на индустриските работници и ситуацијата на зависните работници во земјоделството. На овој начин, сопствениците на земјиштето и најчесто племениците со аристократско потекло кои имале во сопственост големи парцели на земјиште, успеале да ги сочуваат своите привилегии добиени во текот на вековите, дури и до денешен ден.

Значаен аспект на овој развој е постојаното продолжување на негирање од страна

на оние на власт да ги вклучат работниците во процесот на донесување одлуки во претпријатијата. Овој недостаток на демократија, исто така може да се види во чисто економска смисла. Во моментот, земјоделските работници во многу региони не можат да учествуваат во распределбата на општественото богатство. Усогласувањето на животниот стандард и условите за работа во земјоделството со вкупниот економски стандард е процес што се случува во само неколку европски региони.

Во денешно време сите политички нивоа продолжуваат отворено да зборуваат за сиромаштијата во руралните области и проблемот со сиромаштијата, кој се очекува да се влоши во иднина. Често сиромаштијата во земјоделството е ефект од сиромаштијата во соодветните рурални региони.

Во рамките на овој конкретен европски проект, нашата задача не е да се опише и да се преиспита историјата на општествените процеси во европското земјоделство. (За таков опис ќе бидат потребни многу напори и може да биде предмет на идни акции.) Сепак, не ќе можеме да заклучуваме и да го потенцираме значењето на социјалниот дијалог за системите за социјална заштита, ако не ги земеме предвид и дискутираме за главните историски пресвртници и развојот на земјоделството во контекст на општите случувања во општеството.

Иако се чини недоволно да се започне со формирањето на Европската економска заедница, ќе ви презентираме краток преглед на развојот на Европската унија и значењето на социјалната сигурност во контекст на социјалниот дијалог. Секаде каде што е можно, и важно, ние ќе ја нагласиме специфичната ситуација во земјоделството. Треба да се истакне дека, сепак, многу малку работа е завршена на оваа тема.

Од тие причини, прегледот е прилично површен и остава простор за понатамошна дискусија.

Процесот на обединување на Европа не може да се разбере без земање предвид на повоениот развој на Европа. Во 1945 година, кога цела Европа беше во пепел и рушевини, широките политички кругови вклучувајќи ги и конзервативците инсистираа на демократизација на општеството и за раздвоен пристап на Државата претежно од големите концерни за јаглен, челик и хемија.

И следува ...

1952 година, Европска заедница за јаглен и челик (ЕЗЈЧ)

Со помирување на двата исконски непријатели Франција и Германија, чија одмазда траела со векови, далекугледите европејци мислеле дека тоа е нивната шанса за обединување на Европа. Важен чекор во таа насока е и Договорот од Париз за основање на Европската заедница за јаглен и челик (ЕЗЈЧ) потпишан на 18-ти април 1951-вата година, кој влегол во сила на 23-ти јули, 1952-та година.

1958 година, основање на Европската економска заедница (ЕЕЗ)

Гореспоменатите аспирации кон демократизација на економијата наскоро биле доминирани од страна на конзервативните сили и затоа беше логично зошто процесот на обединување на Европа не продолжи по патот на социјалниот развој и демо-

кратизација, и наместо тоа резултираше со формирање на Европската Економска заедница (ЕЕЗ) и економско зближување. Со потпишувањето на **Договорот од Рим** на 25-ти март 1957-ма година, ЕЕЗ беше формирана на 1-ви јануари, 1958-та година помеѓу шест земји: Белгија, Сојузна Република Германија, Франција, Италија, Луксембург и Холандија.

Во годините што следат, преку прописите за индустријата за јаглен и челик и земјоделската политика, овој сојуз имал решавачко влијание врз животната и работните услови на луѓето кои работеле во тие сектори. Како резултат на лекциите од војната и брзиот економски бум во западноевропските земји, голем број членови на синдикат го поддржаа процесот на обединување на Европа. Сепак, како резултат на брзорастечката Студена војна, синдикалното движење беше поделено на две: на Светска федерација на синдикати која е повеќе поврзана со комунизмот, и Меѓународна конфедерација на слободни синдикати основана во 1948 година, која беше најмногу за демократски и христијански вредности.

Како резултат на целиот овој процес, Договорот за основање на **Европската заедница за јаглен и челик (ЕЗЈЧ)** предвидува широки права за работниците. **Советодавниот комитет** е формиран под врховен орган на ЕЗЈЧ каде што работниците, производителите и потрошувачите имаа по една третина од местата и за кои врховното тело треба да дава редовни извештаи за работата.

Сепак, ова не е тоа што Синдикатите го бараа, односно да имаат тело каде местата ќе бидат подеднакво поделени меѓу **работниците и работодавачите** и кој треба да има овластување да дејствува на своја иницијатива за сите прашања поврзани со социјалната политика. Сепак правата да учествуваат во донесувањето на одлуки и процесите на креирање политики стекнати во ЕЗЈЧ се пример дека синдикатите ги следи во нивните понатамошни чекори во развојот на европската интеграција. Во овој контекст, интересно е да се напомене дека беше формирана Европска мрежа на синдикати и претставници на политички партии. Под претседателство на Жан Моне, на 13-ти Октомври, 1955-та година, суштината на оваа мрежа беше консолидирана во Комисијата за акција за САД на Европа, чија цел беше да се продолжи кон обединување на Европа, пошироко од ЕЗЈЧ.

Влијанието и улогата на синдикатите во формирањето на Европската економска заедница силно ги поларизираше мислењата во научната и политичката дебата. Според некои, синдикатите се одбранбен став, додека други тврдат дека создавањето на европска алијанса ќе го потпомогне формирањето на синдикална противтежа во Европа.

Всушност, националните синдикални конфедерации кои беа вистински и активно вклучени во изготвувањето на Договорот од Рим, од јули 1956 година до март 1957 година во замокот на Вал Дучес.

Меѓутоа, владите на земјите-членки не ги земаа предвид барањата на синдикатите и не ги вклучија во Договорот. Само на **Економско-социјалниот комитет (ЕСС)** беа вклучени во Спогодбата, во последната рунда на преговори, по иницијатива на

белгиската влада. ЕСС силите остана далеку од она на што инсистираа синдикатите. И многу други синдикални барања беа отфрлени. Еве што пронајде Претседателот на ЦГТ Антоан Криер:

- ✓ Договорот не ги зеде предвид, туку ги игнорираше социјалните проблеми;
- ✓ Немаше ниту еден член во Договорот кој обезбедува социјална хармонизација;
- ✓ Нема одредби за реструктурирање на стопанството, кои ќе обезбедат подобри животни и работни услови;
- ✓ ЕСС бил лишен од моќта на сопствена иницијатива, а не можеле да бидат вклучени ни во заеднички комисији задолжени за решавање на конкретни проблеми;
- ✓ Синдикатите не биле соодветно застапени во Европскиот социјален фонд и на Инвестициската банка;
- ✓ Немаше Европска агенција за вработување, кој треба да се води заеднички и која ќе се справи со прашањата кои влијаат на заштита на младите работници¹.

И покрај разочараноста предизвикана од подреденоста на синдикатите, треба да се напомене дека многу историчари ја признаваат значајната улога на синдикатите во подготовката и потпишувањето на Договорот од Рим, најмногу преку нивните активности во нивните земји. Откако Договорот беше потпишан, многу синдикати потврдија дека тие ќе продолжат да учествуваат во изградбата на обединета Европа. Како логична последица на тоа, Европскиот Синдикален Секретаријат беше во фаза на формирање од јануари 1958 година.

Во Договорот од Рим земјоделство беше вклучено како дел од заедничкиот пазар, темелите за Заедничката земјоделска политика беа поставени и неговите главни цели се дефинирани во член 39. Целите на Заедничката земјоделска Политика се... *“да се зголеми продуктивноста на земјоделството преку промовирање на техничкиот напредок и да се обезбеди рационален развој на земјоделското производство и оптималното искористување на факторите на производство, особено труд. Да се обезбеди добар животен стандард за земјоделската заедница, особено со зголемување на заработката на лицата ангажирани во земјоделството.* „

Со цел да се разјаснат малку контроверзните цели на Договорот, во јули 1958 година во Стреса, на езерото Лаго Маџоре се одржа аграрна конференција со учество на социјалните партнери. Важен исход на конференцијата беше Резолуцијата во која се вели дека „... земјоделството е составен дел на економијата и важен фактор за општествениот живот. ... Структурната политика треба да обезбеди приход на трудот и капиталот, како и во други слични сектори. Било истакнато и дека професионалното пренасочување на работници отпуштени од земјоделски активности и засилената индустријализација на руралните места постепено ќе го прават тоа можно за решавање на проблемите во тие гранични области кои не можат да бидат ефективни, од чисто економска гледна точка.“²

¹ Погледни Фатман (Fattmann) во продолжение на документот, с. 61.

² Schmalz, Hellmut, Agrarpolitik ohne Scheuklappen, Cologne 1973, с. 98.

1963 година³ Заеднички советодавни комитети за социјалне прашања кои влијаат на Платените земјоделски работници

Со влегувањето во сила на заедничката организација на пазарот во 1962 година, Комисијата назначен за прв советодавни комитети за најважните земјоделски производи. Тие комитети и помогнаа на Комисијата и поконкретно на надлежниот директор за земјоделство со техничката подготовка и спроведување на Заедничката земјоделска политика и поврзаниот приход на работниците. На овој начин, Комисијата одговори на желбата на професионалните организации, вклучувајќи ги и земјоделските синдикати, да бидат консултирани и вклучени во креирањето и спроведувањето на Заедничката земјоделска политика. Првично, пет советодавни комитети беа поставени: за жито, свинско месо, јајца и живина, овошје и зеленчук и вино; и други комисији беа поставени подоцна⁴.

Првиот договор во рамките на Заедничкиот советодавен комитет за социјални прашања кои влијаат врз земјоделските работници беше потпишан на 6 јуни, 1968 и се занимаваше со усогласување на работното време за работниците кои се вклучени во одгледувањето на земјиштето. Три години подоцна, беше постигнат еден сличен договор за вработените во сточарството. Иако тие договори не се правно обврзувачки, Претседателот на тогашната германска унија за вработените во хортикултурата, земјоделството и шумарството (GGLF) и Претседателот на Европската слободна алијанса дознаваат дека сите национални договори кои постоеле во 1973 година се над европскиот праг.

1974 година⁵, Барањата за општо применливите европски „социјални основи“ или респективно за обезбедување на почитување на основните социјални права, сè повеќе беа во центарот на вниманието.

Во 1985 година, Претседателот на Комисијата Жак Делор ги покани претставниците од највлијателните синдикати на дискусија во Вал Дучес. Социјалниот дијалог е роден во тој процес на дискусии

1987 година⁶ - Со донесувањето на Единствениот европски акт (ЕЕА) во 1985 година беше дадена нова улога на социјалната димензија, која го вклучуваше социјалниот дијалог. Со потврдување на волјата да се воспостави Европската унија, процесот на интеграција доби нов поттик. Една од целите беше, исто така, да се финализира воспоставувањето на заедничкиот европски пазар до 31 декември 1992

³ Одлука на Комисијата од 17-ти мај 1963 година за создавање на Заеднички советодавни комитети за социјалне прашања кои влијаат на Платените земјоделски работници (63/326/ЕЕС) – Службен Весник 1534/63 од 29-ти мај, 1963 година

⁴ Fattman, с.120.

⁵ Одлука на Комисијата од 25 јули 1974 година за создавање на Заеднички советодавни комитети за социјалне прашања кои влијаат на земјоделските работници (74/442/ЕЕС), Службен Весник L 243

⁶ Одлука на Комисијата од 31 јули 1987 која ја дополнува одлуката 74/442/ЕЕС поврзана со создавање на Заеднички советодавни комитети за социјалне прашања кои влијаат на земјоделските работници (87/445/ЕЕС)

година, како и одлуките кои се однесуваат на заедничкиот пазар треба да се донесат со мнозинство гласови, како општо правило. Бројот на полиња се зголеми со додавањето на истражувањето и технологијата, животната средина и социјалната политика. Економско и социјално единство беше планирано да се постигне преку нов концепт за користење на структурните фондови и средства за финансирање на ЕК.

Со огромни вето овластувања дадени на националните влади, тие цели и иницијативи беа ублажени. Сепак, Единствениот европски акт и помогна на социјалната политика на ЕУ да ја врати својата важност.

„На Повелбата се гледа како на политички инструмент кој содржи „морални обврски“, чија цел е да се гарантира почитувањето на одредени социјални права во засегнатите земји. Ова се однесува пред се на пазарот на трудот, стручното образование, социјалната заштита, еднаквите можности и безбедноста и здравјето при работа. Таа, исто така содржи експлицитно барање до Комисијата да поднесе предлози за преведување на содржината на Повелбата во законодавството. Повелбата е проследена со акциски програми и конкретни законски предлози⁷.

Социјалниот договор се разликуваше од претходните одредби на Договорот како што следува:

- ✓ надлежностите на Заедницата беа зголемени во однос на социјалната политика и најмногу од сè во однос на минималните социјални стандарди;
- ✓ растопката на донесување одлуки е поедноставена бидејќи Социјалниот Договор објаснува дека одлуките во различни области ќе се усвојуваат со двотретинско мнозинство гласови од Советот на ЕУ, а не со едногласност;
- ✓ социјалниот дијалог кој беше негуван од страна на Европската комисија, од средината на 1980-тите се разви и стана сосема нов институционален договор на политичкиот систем на ЕЗ/ ЕУ, при што исходот од европското колективно договарање од страна на синдикалните конфедерации можеше да биде транспониран во легислативата на Заедницата.

Во 1992 година, Договорот од Маастрихт беше прв договор кој им даде шанса на синдикатите да спроведат самостојни преговори за колективно договарање на европско ниво и да регистрираат законски обврзувачки договори, кои слично на ескалацијата на националните колективни договори, можеа да станат дел од правото на Заедницата. Резултатот беше интензивирање на соработката помеѓу клучните играчи од земјите-членки што ги претставуваат вработените и работодавачите во нивните соодветни европски организации: Европската конфедерација на синдикати за трговија (ЕКС), Бизнис Европа (поранешна СПЕУ) и СЕЕР (обезбедување на јавни услуги за работодавачите). Тие одредби (член 137 и 138) продолжија да бидат во сила без никакви измени, каде беа содржани и членовите 154 и 155 од Договорот за функционирање на Европската унија.

И покрај овие зголемување на овластувањата, политичката активност во контекст

⁷ http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/social_charter_en.htm

на општествените договори беше бавна во периодот помеѓу 1993 и 1999 година, бидејќи се изготвија само четири директиви врз таа основа.

1989 година, Границите се отвораат. Со отворањето на границите во Европа, рамнотежата помеѓу економската и социјалната политика беше повторно вознемирена. Најголем интерес на Европската унија беше да стапне, или може да се каже да го освои што е можно побргу новоотворениот Источноевропски пазар. Како резултат на тоа, земјите од Централна и Источна Европа доживеа вистински шок во социјалната сфера. ЕУ-компаниите почнаа неселективно да купуваат од претпријатија во земјите-кандидати и многу често нивната цел не беше да ги модифицираат, туку за да ја елиминираат конкуренцијата. Производствените и маркетинг структури во земјоделството беа создадени и преобликувани, и тие процеси најмногу го погодија секторот за преработка на храна, односно рафинериите за шеќер, производство на млеко, итн. Државните претпријатија беа распродадени, задругите беа демонтирани и земјиштето беше или продадено или вратено на своите оригинални сопственици. Како резултат на тие процеси, многу луѓе ги загубија своите работни места и овој ефект се почувствува најтешко во руралните области, бидејќи алтернативно вработување беше тешко достапно. Многумина ја искористија можноста понудена од страна на отворањето на европскиот пазар на трудот и во повеќето случаи ги оставија нивните матични земји да станат сезонски земјоделски работници во Западна Европа. Ова беше атрактивна опција за работодавачите, бидејќи имаше голема разлика во платите меѓу Истокот и Западот во тоа време, па дури и сега, и имаше прилив на евтина работна сила. Покрај тоа, како резултат на посебните одредби за социјална безбедност спроведени од организациите на работодавачите, работодавачите не плаќаа голем дел од придонесите за социјално осигурување.

Заштитата на интересите на работниците во земјите-кандидатки погрешно се започна. Постоечките синдикати често беа политички дискредитирани и мораа да се подложат на реформи. Се појавија и нови синдикати. Организациите на работодавачи во приватниот сектор се' уште не беа воспоставени и требаа да се формираат, процес кој се' уште е во тек на некои места. Како резултат на сите овие околности, социјалниот дијалог во земјите-кандидати беше тежок процес. Беше продолжена помош од страна на Европската комисија, Западни синдикати и организации на работодавачи и од страна на некои западно-европски земји-членки и фондации. Трипартитната соработка беше промовирана како еден добар пример кој треба да се следи, се одржаа голем број настани, семинари и конференции. Сепак, владините играчи во таа трипартитна соработка ги зачуваа своите стари структури и не дозволија развој на отворени структури каде социјалните партнери би можеле да имаат место. Со оглед на слабоста на социјалните партнери, се' уште има многу проблеми во очекување на социјалниот дијалог. Често земјите-кандидати беа сведоци на преземањето на претставувањето на интересите на работниците од националните сојузи во трипартитните тела, што значи дека одредени прашања поврзани со земјоделството требало имплицитно да бидат дискутирани. Поради буџетските ограничувања во земјите-кандидатки, системите за социјална заштита кои биле управува од државата

речиси ќе пропаднеа, ако не беа драматичните пресекување на услуги кои се обезбедуваа. Доближувањето до западните стандарди беше незамисливо.

1998 година⁸ Постојните заеднички комисии беа заменети со секторските комитети за дијалог.

Секторскиот комитет за социјален дијалог во земјоделството координира обврзувачки инструменти и препораки меѓу социјалните партнери и препорачува мерки до Комисијата и до европските институции за подобрување на социјалната состојба на земјоделските работници. Секторскиот комитет за социјален дијалог во земјоделството ги застапува и штити интересите на над 7 милиони работници и над 1 милион работодавачи во европското земјоделство.

Главните клучни играчи во овој процес се Европската федерација на синдикати за храна, земјоделство и туризам (EFFAT) и Европската организација на работодавачи на земјоделците COPA-GEOPA. *EFFAT здружува секторски синдикални организации од сите 28 земји-членки на ЕУ и други организации од останатите европски земји. COPA-GEOPA е организација на работодавачи во областа на земјоделството. Призната е од страна на Европската комисија и се состои од национални организации на работодавачи во областа на земјоделството, кои се преговараат тарифи и социјални прашања на национално ниво.*

Состаноците на Комитетот се одржуваат со околу 25 члена. Синдикатите и работодавачите во овој сектор се повикаат четири пати годишно; последниот состанок за оваа година се одржа во декември, каде тие одлучија за своите годишни приоритети за дискусија. Работните групи разговараат за теми како што се вработување, обука и образование, услови за работа, работни места, транспарентноста на пазарот на работна сила во секторот, итн.

Помеѓу 1978 и 2011 година секторскиот комитет за социјален дијалог во земјоделството имаше значајни достигнувања, како што се:

- ✓ Во 1968 година социјалните партнери во секторот постигнаа договор на ниво на цела Европа за воведување на 45-часовна работна недела во земјоделството;
- ✓ Во 1978 година, социјалните партнери во секторот постигнаа договор на ниво на цела Европа за воведувањето на 40-часовна работна недела во земјоделскиот и градинарскиот сектор;
- ✓ Во 1979 година социјалните партнери во во секторот постигнаа договор за работното време (вклучувајќи и прекувремена работа, одмор и ноќна работа) за одгледување добиток во Европа;
- ✓ Во 1981 година на беше издадено мислење за спречување на несреќи во земјоделството и за односот помеѓу елиминирање на техничките бариери во трговијата со земјоделски трактори и безбедноста;
- ✓ Во 1982 година беше издадено заедничко мислење во врска со безбедносните услови за изградба на земјоделски објекти;

⁸ Одлука на Комисијата од 20 мај 1998 за формирањето на Секторските Комитети за кои го промовираа Дијалогот на европско ниво (документот е заведен под број C(1998) 2334) (98/500/EC)

- ✓ Во 1997 година беше потпишан Рамковниот договор за подобрување на платеното вработување во земјоделството во земјите-членки на Европската унија;
- ✓ Во 2000 година беше објавен Официјален извештај за обезбедувањето на вработувањето преку стручна и континуирана обука во европското земјоделство;
- ✓ Во 2001 година објавен е Прирачник кој содржи безбедносни препораки за користење на заштита на растенијата;
- ✓ Во 2002 година објавен е Прирачник за безбедност во шумарскиот сектор;
- ✓ Во 2004 година беше потпишан Рамковниот договор за намалување на изложеноста на работниците на ризик на работа поврзан со мускулно-скелетни нарушувања во областа на земјоделството;
- ✓ Во 2007 година беше усвоена Резолуција за создавање на пасош за вештини (вештини и компетенции) во земјоделството (AGRIPASS).

2014 – Моментална ситуација

Системот на социјална заштита во Европа е разновиден поради различните историски, општествени, економски и културни развојни процеси во различни земји.

Европската унија е првенствено економска унија. Општо прифатено гледиште е дека она што е добро за економијата е добро за народот и ја подобрува нивната благосостојба и социјална кохезија. Развојот на многу европски земји покажа дека овој политички став е фундаментално погрешен. Многу од таканаречените евроскептици и луѓе кои гласаат за нив сметаат дека процесот на обединување на Европа е на нивна штета. Често критиките кон националните влади се мешаат со критики кон Европа. На крајот на краиштата, политичарите не се во можност да изградат социјално урамнотежен и одржлив економски модел.

Системот за социјална заштита се состои од многу различни закони и мерки и тешко е да се разграничат неговите точни граници, бидејќи тие се прашање на перспектива. За синдикатите на работниците перспективата е најважната работа. Еве листа од најважните области на социјалната заштита моменталната перспектива на синдикатите (од земјоделството), клучните развојни трендови и мерки во рамките на социјалниот дијалог.

Безбедност и здраавје при работа. Безбедност и здраавје при работа е главна тема на синдикатите, бидејќи е директно поврзана со процесот на производството. Таа е најсоодветно уредена област помеѓу социјалните партнери во Европската унија. Постојат повеќе технички резерви на европско ниво и гласот на социјалните партнери се слуша кога се работи за важни прашања. Социјалните партнери беа иницијатори на следните договори:

2004: Договор за мускулно-скелетни нарушувања. Беше потпишан европски договор за намалување на изложеноста на работниците на ризик на работа поврзан со мускулно-скелетни нарушувања во земјоделството, кој промовира на голем број на национални иницијативи насочени кон подобрување на здравјето и безбедноста во земјоделството.

2011: Безбедност и здраавје при работа со земјоделски машини, резолуции

за безбедност на трактор.

Меѓутоа, многу проблеми кои се однесуваат на здравјето и безбедноста остануваат и нивното решавање е во тек. Некои од нив се дискутираат во контекст на социјалниот дијалог, како што се максимална тежина од 25 килограми по пакет, камери за задните движење на големи тешки машини, работници кои работат сами.

Надоместоци за невработеност и политика на вработување. По 1992 година, Европската комисија го постави Отворениот метод на координација во областа на вработувањето: Земјите-членки поднесуваа извештаи и локални акциони програми кои беа оценувани од страна на Комисијата. Така, Комисијата добива општ преглед и дава специфични упатства за секоја земја-членка. Координацијата на националните политики за вработување не е задолжителна и Комисијата не е во позиција да наметнува санкции, правејќи го невозможно користењето на овој пат за постигнување на социјална кохезија⁹. Комисијата мора да се потпира на доброволно учество на земјите-членки. Нема експлицитен стремеж кон усогласување. Социјалната политика и политиката за вработување се едни од ретките политички области кои остануваат строга привилегија на земјите-членки. Врз основа на член 129 од Договорот за ЕЗ, Комисијата може да донесе: „мерки наменети за поттикнување на соработката меѓу земјите-членки и за поддршка на нивната дејност во областа на вработувањето¹⁰“ како што се размена на информации и најдобри практики, компаративна анализа, промовирање на иновативни пристапи, пилот-проекти.

EURES е акроним за европски услуги за вработување (**EUR**opean **E**mployment **S**ervices); Тоа е европска мрежа за промовирање на прекуграничната мобилност на пазарот на трудот основана во 1993 година. Оваа мрежа се состои од владини администрации задолжени за вработување, како и синдикатите и организациите на работодавачи. Европската комисија ја координира работата на мрежата.

Пензиско осигурување. Во контекст на демографските промени, финансирањето на пензиите е важна тема за иднината. Со свој Официјален извештај - Агенда за соодветни, сигурни и одржливи пензии, Европската комисија определи насока за развој на пензиските системи. Иако Официјалниот извештај не е обврзувачки за земјите-членки, ја поставува насоката од која тешко се отстапува. Некои од клучните препораки се:

- ✓ Поврзување на возраста за пензионирање со зголемување на очекуваното траење на животот;
- ✓ Ограничување на пристапот до шемите за предвремено пензионирање и други патишта за рано заминување во пензија;
- ✓ Поддршка на подолг работен век преку обезбедување на подобар пристап до доживотно учење;
- ✓ Прилагодување на работните места на различна работна сила, развивање на можности за вработување на постари работници и поддршка на активно и здраво

⁹ Keller S. 323.

¹⁰ Европска Комисија, Договор за ЕК, член 129

старење;

- ✓ Изедначување на пензиската возраст меѓу мажите и жените; и
- ✓ Поддршка на развојот на комплементарно штедење за пензионирање за подобрување на пензиските приходи.
- ✓ За селското стопанство всичко това ще доведе до множество последици, кои то тепърва трябва да се обсъждат.

Во контекст на земјоделството, ова ќе има многу последици кои допрва треба да се дискутираат.

Здравствено осигурување. Се' до денешен ден, социјалниот дијалог не доведе до иницијативи од областа на здравственото осигурување.

Додаток за неџа. Некои земји-членки го претставија новиот задолжителен додаток за социјална заштита, т.н. додаток за неџа. Овој додаток задолжително треба да обезбеди достапност на доволно парични средства за да се обезбеди пристојна заштита, доколку е потребно.

Спречување на исклученост е важен аспект на системите за социјална заштита. До денес, направен е многу мал напор за да се надмине социјална исклученост. Поради очекуваната сиромаштија кај постарите лица во многу региони на Европа, борбата против сиромаштијата е една од целите на новиот финансиски период 2014-2020. Секој оној чиј приход е помал од половина (60%) просечен приход во неговата земја се смета за сиромашен. Иако некои програми беа воведени за да им помогнат на жителите при влошување на урбаните средини, постојано невработените лица, старите лица и лицата со посебни потреби, влијанието на овие програми е многу ограничено. Треба да се посвети време за да се осознае какви алатки ќе се користат во контекст на руралниот развој за да се постигне политичката цел за ефикасна борба против сиромаштијата во руралните области.

Закон за работни и социјални односи. Заедницата го користи потенцијалот на создавање легислатива во областа на трудот и социјалната сигурност со цел зајакнување на социјалните права на работниците. Има две можни насоки на дејствување:

- ✓ Може да заштити стандарди за вработување на одделни земји-членки од конкуренцијата на внатрешниот пазар;
- ✓ Може да подготви директиви за поставување на минимални стандарди за вработување, различни од оние во врска со платите, правото на здружување и заклучување.

Работно време. Договорот за усогласување на работното време на работниците во земјоделството беше потпишан во 1968 година¹¹.

11 EFFAT (публикација) Европски секторски социјален дијалог за земјоделство од синдикална перспектива кон 50-годишнината, Брисел, 2013 година, http://www.agri-social-dialogue.eu/pdf/2012%20SSD%20AGRI%20FINAL_EN.pdf

Од историјата до тука:

Со формирањето на Европската унија беше формирана економска и царинска унија. Оваа унија беше замислена како економска унија, чија цел беше да се отстранат царинските бариери и пречки во трговијата. Социјалната димензија нема улога. Пазарот на трудот и социјалната политика остануваат привилегија на земјите-членки.

Разновидноста на системи во Европската унија покажува постоење на значаен потенцијал за интеракција и различно вклучување на социјалните партнери во посебните шемите за социјално осигурување.

Во прилог на посебните земјоделски системи, вклучувањето на социјалните партнери во управувањето со овие системи е обезбедено од страна на синдикалните конфедерации, додека земјоделските синдикати индиректно можат да ги застапуваат интересите на работниците во земјоделскиот сектор.

На европско ниво, синдикатите седат на различни советодавни комитети, заедно со претставниците на организациите на националните работодавачи, националните влади и Европската Комисија. Пример е Советодавниот комитет за социјална безбедност.

Институционализиран социјален дијалог постои во сите земји-партнери на проектот и вклучува работодавачи, синдикати и влада. Дијалогот се

одвива во различни форми во зависност од конкретното национално законодавство во оваа област.

Во Бугарија, институционалниот социјалниот дијалог се одвива во рамките на Националниот Совет за трипартитна соработка (NCTC) и релевантните секторски совети за трипартитна соработка. NCTC има неколку предметни поткомитети, како што е поткомитетот за буџет, финансии, безбедносни и социјални односи и законот за работни односи. Националниот совет за трипартитна соработка разговара за сите прашања, правни инструменти, стратегии и други документи кои имаат влијание врз вработувањето и безбедносните социјални односи.

На национално ниво, синдикатите учествуваат во органи на управување на системот за социјална заштита: Надзорниот одбор на Националниот институт за социјално осигурување и Надзорниот одбор на Националниот Фонд за здравствено осигурување. Тие дискутираат за сите прашања поврзани со потребните измени и дополнувања на законската регулатива; нацрт-предлози се испитуваат и одобруваат.

Улогата и одговорностите на синдикатите се претежно на национално ниво и се однесуваат првенствено на обезбедување на најнови информации за клучните аспекти на системите за социјална заштита во други земји-членки, особено за прашања

за кои искуството покажува дека се од најголем интерес во соодветната земја.

Активен социјален дијалог во старите земји-членки на ЕУ се одвива во форма на билатералната соработка.

Системот на социјална заштита во Австрија, Белгија, Данска, Германија, Италија и Финска оди преку добро обликуван социјалниот дијалог меѓу социјалните партнери во секторот. Нивна обврска е да ги прошират правата за социјално осигурување за работниците во земјоделството, што се изразува преку колективното договарање и повеќе билатерални договори за покривање на индивидуални социјални ризици. Добрата пракса во оваа смисла треба успешно да се усвои и подобри, и да се применува во националните системи за социјално осигурување на земјите-членки на ЕУ.

Учесниците во проектот се забележаа ниско ниво на знаење меѓу работниците за двете европски одлуки во поглед на социјалната сигурност и шемите за националната социјална сигурност. Синдикатите немаат големи сили за обликување на правна реалност, и на национално и на европско ниво, но од друга страна, **тие имаат значајна улога** во однос на информирањето и обуката на работниците кои во голема мера ќе придонесе за подобрување на состојбата на тие работници на пазарот на трудот.

Тие ќе ги продолжат напорите за да обезбедат покривање на трошоците за дополнителни категории на работници во секторот и за дополнителни ризици; тие се обидуваат да постигнат еднакви права, финансиска стабилност и активна соработка.

Повисок квалитет и зголемување на потенцијалот на работниците и вработените во земјоделството, за да се добие подобро вработување, приходи и мотивација, не може да се постигне без социјална заштита, гарантирана социјалната сигурност на работниците и темелан дискусија со социјалните партнери.

2. СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ НА ЗЕМЈОДЕЛЦИТЕ ВО ДЕВЕТ ЕВРОПСКИ ЗЕМЈИ, КАДЕ СЕ ПРИМЕНУВАТ ЗАДОЛЖИТЕЛНИ СЕКТОРСКИ ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ

Земјоделството и руралната популација во Европа има посебни потреби.

Општо земено, проблемите поврзани со социјалната заштита и социјалната сигурност на земјоделските работници се слични, а решенијата и нивната социјална заштита како што е искажано во националната законодавна рамка во голема мера зависи од аранжманите во овој специфичен сектор.

Во Европа, руралното население ангажирани во земјоделството има специфични потреби. Во секторот на земјоделството е повеќеслојна група на потсектори и се ангажира различни видови на работници. Природата на економските активности,

реструктурирање на земјоделството, централно место на земјоделски семејства, флукуирачки цени на земјоделските производи, климатските предизвици може да се генерираат сите ризици на финансиската нестабилност, сиромаштијата и социјалната исклученост. Овој сектор се потпира на природните ресурси; ранлив е од нестабилноста на пазарот која доведува до нестабилност на фармите, приходите и надоместоците. Сезонскиот карактер и зависноста од природата, во комбинација со несигурниот пазар на работна сила ја прави земјоделската работа уште посспецифична.

Со цел да се одговори на специфичните потреби на оваа категорија на лица, во моментот девет европски земји **имаат создадено посебен дополнителен систем за социјална заштита на земјоделците**. Тие системи опфаќаат широк спектар на социјално осигурување: несреќи при работа и професионални заболувања, здравствени услуги, за пензиско осигурување преку старосна и инвалидска пензија, семејни надоместоци и други услуги за поддршка.

Шест од деветте земји-членки на ЕУ, кои имаат богато искуство и добри практики во однос на социјалната заштита на земјоделски работници, преку **своите постоечки посебни дополнителни системи за таа група на поединци**, се членови на **Европската мрежа за земјоделство социјална заштита системи (ENASP)**. Тие земји се: Австрија, Финска, Франција, Германија, Грција и Полска.

Европската мрежа за земјоделски социјални системи за заштита се основаат заради заштита на интересите, вредностите и принципите на социјалната заштита на земјоделците врз основа на солидарност и социјална кохезија. Таа ги претставува интересите на земјоделската социјална заштита на европско ниво во согласност со сопствени иницијативи на фармерите. Постапувајќи како форум за консултации со европските тела, организацијата е, исто така, платформа за размена на информации и добри практики меѓу своите членови и сите партнери во социјалната заштита.

ENASP покривала околу 12,6 милиони корисници во 2012-та година, а износот на исплатени надоместоци и пензиите е 48.13 билиони евра.

Го опфаќа целиот спектар на социјална заштита на руралното население. Нејзините членови имаат корист од здравствените и социјалните услуги и да се започне редовните локални и национални проекти за поддршка на социјалната инклузија и руралниот развој. **Ова е еден ефикасен и оперативни социјална платформа за руралната популација во Европа.**

Со цел да се донесат овие општествени системи за безбедност што е можно поблиску до луѓето и да се обезбеди висок квалитет и ефикасни услуги, функционирањето на мрежата се базира на густа територијалната мрежа. Преку мешање на близина и кохерентност, национална ориентација и локален контекст, овие системи ја докажаа подобрата адаптивност и искуство во однос на општите системи за социјална заштита, кои ги опфаќаат сите лица ангажирани во рентабилна активност. Амбицијата на јавните власти е да им помогне на овие системи се адаптираат на промените во руралните и земјоделски области, кои остануваат верни на своите вредности: еднаквост, квалитет, социјална правда, автономија, социјална демократија и

заштита на земјоделското вработување.

Јасно е дека единствениот пазар и разни договори ја прават и ќе продолжат да ја прават Европската унија незаменлива во однос на координација на социјалните прашања. Најновите достигнувања го предизвикаа спроведувањето на транс-национална соработка помеѓу различни системи за социјална заштита. Истовремено, Заедничката земјоделска политика и политиката на кохезија на заедницата значат дека одредени земјоделски и рурални прашања мораат да се издигнат на ниво на Европа, да ги бранат своите интереси и вредности.

Деловите подолу се посветени на практиките на деветте земји кои имаат дополнителни секторски шеми за социјално осигурување, вклучувајќи и шест земји-членки на **ENASP**.

2.1. Австрија

Социјалното осигурување на земјоделците во Австрија (самовработените фармери и нивните семејства) (Sozialversicherungsanstalt der Bauern, SVB) е посебна осигурителна шема која опфаќа три гранки: здравствено осигурување, осигурување за несреќи при работа и пензиско осигурување за сите самовработени лица во земјоделството и шумарството.

Социјалното осигурување на земјоделците е водено од страна на независен орган. (Ова значи дека државата трансферира одредени административни обврски на овие групи во општеството кои имаат директен интерес за овие прашања. Претставниците на овие групи на луѓе формираат административни тела кои вршат административни задачи, без да примаат инструкции од никого.) Ова значи дека, во рамките на законската рамка, земјоделците сами се одговорни за спроведување на социјалната сигурност на земјоделците.

Системот ги покрива следните ризици и надоместоци:

Ризик	Надоместок
Надоместоци за боледување (во натура)	<p>Медицински третман: Лекарската помош е спроведена од страна на лекарите под договор и лекарите во без договор со шемата.</p> <p>Болничко лекување: Ако се бара од видот на болеста (на пример, ако е потребна операција), на пациентите им ќе им биде доделена болничка здравствена заштита наместо медицински третман во докторска ординација. Ако на осигуреникот-земјоделец или член на семејството му е потребна болничка нега, осигуреникот ќе мора да плаќа придонес од најмногу четири недели во календарска година.</p> <p>Помошни помагала (инвалидски колички, протези) ќе бидат обезбедени ако тоа е препишано од страна на лекар.</p> <p>Лекови: При добивање на лекот во аптека медицина издава, осигуреникот е задолжен директно да плати фиксна рецептна сума по лек. Оваа важи за сите професионални групи, но сепак, некои исклучоци постојат со цел да се заштитат социјално загрозените.</p>

Надоместоци за породилно отсуство	Што се однесува до породилното, здравствено осигурување ќе се плати за сите неопходни медицински мерки, вклучително и медицинска помош, акушерки, помошни помагала или болничка нега. Покрај тоа, надоместокот за породилно, како и додаток за грижа за деца се доделува по пат на парични надоместоци.
Социјална сигурност за несреќи при работа	Осигурувањето од незгоди за земјоделците е замислено како осигурување за земјоделски/ шумарски субјект. Така, осигурувањето не е исклучиво за осигуреното лице, туку исто така опфаќа одредени членови на семејството, под услов тие барем повремено да помагаат во работата на фармата. Осигурителната заштита од несреќи покрива несреќи при работа и професионални заболувања.
Нега за земјоделци преку социјално осигурување	Ако еден земјоделец или член на семејството кој работи со полно работно време на фармата е отсутен повеќе од две недели поради болест, тој има право да прима надоместок, со цел да се покријат трошоците за вработување на дополнителна работна сила за да се покрие отсутниот работник. Овој земјоделски додаток мора да се побара и обезбеди преку надлежните земјоделски синдикати. Парична помош може да се користи за покривање на трошоците за дополнителни земјоделска работна рака за целиот период на отсуство на осигуреникот до крајот на шестиот месец по почетокот на работата.
Надоместоци за професионални несреќи	Ако еден од двата релевантни осигурителни случаи се случат, поголемиот дел од придобивките се обезбедени од страна на Шемата за осигурување од незгода на земјоделците, според тежината на резултатите кои произлегуваат од повредата или болеста. Во зависност од програмата за социјална заштита, во случаи на несреќи на работното место осигуреното лице не мора да плати ниту еден дел од трошоците.
Пензиско осигурување за земјоделците	<p>Старосна пензија. За да имаат право на старосна пензија мажите мораат да имаат 65 години, а жените мораат да имаат 60.</p> <p>Пензионирање во случај на неспособност за работа (инвалидитет поради болест)</p> <p>По возраст од 57 години, предвидено е повисоко ниво на заштита при работа за земјоделците. Земјоделец се смета за неспособен за работа, кога тој/ таа поради физичка или ментална болест, не е способен за извршување на работата кај правното лице каде тој/ таа работи во текот на последните 180 календарски месеци пред датумот на известување, за минимален период од 120 календарски месеци.</p> <p>Пензија за вдовица/ вдовец. Еднаква е на сума меѓу 0 и 60 проценти од пензијата која била или би била плаќана на покојникот. Пресметката на релевантната стапка е врз основа на бруто-приход заработен од страна на починатиот, и вдовицата/ вдовецот во две календарски години пред неговата смрт.</p> <p>Пензија за сираци. За секое дете следува пензија откако ќе загуби еден родител, од 40 отсто на пензијата до 60 проценти од пензијата на починатиот и 60 проценти за секое дете ако ги загуби двајцата родители. Деца без родители имаат право на пензија, додека на навршат возраст од 18 години После тоа, таквите бенефиции можат да ги добиваат доколку се исполнети одредени услови.</p>

Австрискиот орган за земјоделско социјално осигурување (SVB) се состои од еден централен фонд на национално ниво, седум локални фондови на регионално ниво и четири специјализирани болници.

Финансирање

Придонесот за несреќи при работа и професионални заболувања е 1,9% и е поделен на 75,5% персонално финансирање и 24,5% финансирање од владата.

Придонесот за здравствено осигурување е 7,65% и е поделено на 53,6% персонално финансирање и 46,5% финансирање од владата.

Придонесот за пензиско осигурување е 15% и е поделено на 25,7% персонално финансирање и 74,3% финансирање од владата (од даноци).

Нема информации за стапката на придонес за семејни надоместоци. Плаќањето е поделено на 0,2% персонално финансирање и 99,8% финансирање од владата.

Вкупниот број на лица кои плаќаат придонеси (соработници) и вкупниот број на корисници, односно приматели на надоместоци се:

- ✓ 280.000 соработници во 2012 година (3,4% од целото население на Австрија)
- ✓ 76.000 корисници во 2012 година (4,6% од целото население на Австрија).

Осигурените лица опфатени со посебниот систем се занимаваат со земјоделство, лозарството, овоштарството, хортикултурата, како и лов и риболов.

Квалификациски услови

Единиечната вредност на земјоделскиот субјект мора да постигне одреден праг (надомест од 150 евра за несреќа при работа и 1500 евра за здравствено и пензиско осигурување). Доколку субјектот е помал, придонеситре се задолжителни само ако приходот доаѓа главно од земјоделство.

Ако приходите не се првенствено од земјоделството, придонесите за социјално осигурување се задолжителни за сите активности. Обврската за плаќање на придонеси може да е висока колку што е вкупниот максимален праг на придонеси приход.

2.2. Финска

Во Финска организирањето на приходи поврзани со пензиското осигурување на земјоделски претприемачи е задача на **социјална институција за осигурување на за земјоделците (MELA)**. Во прилог на пензиското осигурување, Мела е одговорна и за законското осигурување од незгоди на земјоделските претприемачи, на пример, заменски одмор во системот на земјоделски претприемачи.

Заводот за социјално осигурување на земјоделците работи во тесна врска со други професионални пензиски системи за осигурување во однос на несреќи и болест.

Финскиот систем за социјална заштита се заснова на две законски шеми: *национална осигурителна пензиска шема на минимум безбедност и приходи поврзани со вработување во пензискиот систем*. **Пензискиот систем за вработување** врз основа на фактот дека на трудот и на вработените и на претприемачите е осигуран со придржување кон истите принципи, па и придобивките се слични.

Социјалната сигурност предвидена од страна на институциите за социјално осигурување (KELA) гарантира минимум безбедност за сите кои живеат во Финска. Во прилог на основното пензиско осигурување се покриваат и многу други форми на надоместоци како што се општ третман на болести, семејни надоместоци, основно осигурување во случај на невработеноста и многу други бенефиции што се однесуваат на основните средства за живот.

Приходите поврзани со системот за пензиското осигурување на вработените ги опфаќа сите лица кои работат како наемни работници или претприемачи, како и осигуреници кои акумулираат приходи поврзани со старосна, инвалидска и семејна пензија. *На приходите поврзани со пензискиот систем за безбедност на земјоделски претприемачи е многу сличен на системот на плати-заработувачки и други претприемачи.*

Преку придонесите за вработување земјоделските претприемачи се осигурани и имаат право да добијат старосна пензија, инвалидска пензија и сродни рехабилитации, пензија за скратено работно време и надомест во случај на невработеност, кои се совпаѓаат со оние на другите претприемачи и наемни работници. Предностите на осигурување против несреќа вклучуваат дневни трошоци, пензии, надоместоци и рехабилитационит мерки кои произлегуваат од несреќи и професионални заболувања.

Преку пензиски систем за предвремено пензионирање (инвалидитет не е задолжителен) се промовира вработување на младите земјоделски претприемачи во вршење на земјоделство и земјоделски бизнис.

Друг клучен аспект е промовирањето на структурен развој на земјоделство. Краткорочниот додаток за болест обезбедува економска безбедност, кога болеста трае повеќе од четири, но помалку од десет работни дена.

Системот за заменски одмор на земјоделците го обезбедува правото на земјоделските претприемачи кои вршат одгледување на животни на годишен одмор и заменски одмор за време на болест. Од почетокот на 2010 година, заменскиот одмор беше проширен и на чуварите на ирваси.

За да биде опфатен со горенаведените осигурувања и придобивки, земјоделскиот претприемач мора да има важечко осигурување во согласност со земјоделските пензиски акти и актот за незгоди.

Постои **систем за специфична премија за социјална заштита** за земјоделски претприемачи, при што претприемачите со пониски примања плаќаат пониски премии од останатите.

Клучната содржината на финскиот систем за пензиско осигурување врз основа на приходи поврзани со вработување се базира на трипартитни преговори меѓу социјалните партнери и владата. На овој начин, сите промени кои се донесени се применуваат на пошироки кругови.

Во прилог на централата, МЕЛА има 58 агенциски региони и околу 200 локални шалтери. Исто така, има и регионална мрежа на агенти, кои во голема мера се справуваат со практичните услуги на клиентите.

Во прилог на земјоделските претприемачи, МЕЛА ги покрива и одгледувачите на

ирваси, риболовците и шумарските претприемачи.

Осигурување опфаќа и други деловни операции кои се изведуваат на фарми.

Финансирање на системот

✓ Финансирањето на системот на надоместоци е поделен во три главни категории:

Финансирање на:

- ✓ Пензиски ситем за вработените;
- ✓ Систем за несреќи
- ✓ Систем за заменски одмори.

Финансирање на Пензискиот ситем за вработените

Учеството на земјоделските претприемачи во финансирањето на Пензискиот ситем за вработените се утврдува врз основа на лично заработен приход за секој претприемач, стапката на премијата за пензија од општиот систем и системот за намалување на стапка за земјоделски претприемачи. Разликата меѓу реалната цена на пензијата и премијата од приходот е исплатена од владата. Општата стапка на премија на годишно ниво се донесува од страна на Министерството за социјални работи и здравство.

За пензиските и семејните додатоци, износот на премија (придонеси) зависи и од износот на премијата (придонеси) од општиот систем за социјална заштита (социјална политика) и на колективното договарање меѓу земјоделските синдикати и владата (земјоделска политика).

Во 2009 година, земјоделската премија беше од 10,192% од пресметаниот годишен приход (до 22,984.43 евра) до 20,8% од пресметаниот годишен приход (до 36,118.45 евра).

Односот на финансирање е 25% персонално финансирање и 75% финансирање на владата.

Поради релативно ниското ниво на приходи, стапката на премија на земјоделски претприемачи во пракса е приближно 11,0% од остварениот приход. Соодветно на тоа, Владата плаќа значаен удел. Износот на премијата за намалување на стапката е регулирано со закон.

Финансирање на Систем за несреќи при работа и болести

Товарот на осигурување за несреќи при работа и болести се дели како што следува: 33,5% од вкупните трошоци се платени од страна на претприемачите, 29,5% се покриени од страна на владата, а 37% се опфатени со општиот систем за социјално осигурување, односно земјоделските претприемачи плаќаат приближно една третина од трошоците за задолжително осигурување од незгода. Системот за премија е систем за резервен фонд.

Финансирање на Систем за заменски одмори

Владата е одговорна за финансирање на годишниот одмор. Трошоците на заменски одмори, врз основа на болест или краткорочен инвалидитет, се собира премија врз основа на износот на остварениот приход од земјоделските претприемачи. Разли-

ката меѓу реалната цена на пензијата и премијата е исплатена од страна на владата.

Вкупниот број на лица кои плаќаат придонеси (соработници) и вкупниот број на корисници, односно примателите на надоместоци во 2012 година се:

- ✓ 73,000 соработници (i.e. around 1.4% од целата популација на Финска)
- ✓ 144,000 примателите на надоместоци (2,9% од целата популација на Финска).

Вкупниот износ на исплатени парични надоместоци во 2012 година изнесува над 1,2 милијарди евра.

Квалификации за условите

Пристап до социјално осигурување е даден на земјоделските претприемачи (и нивните брачни другари и блиски роднини), кои се на возраст меѓу 18 и 67 години; кои обработуваат земјиште од најмалку 5 хектари (во сопственост или изнајмени); не постои горна граница; вредноста на извршената работа треба да биде не помалку од 3.300 евра годишно; системот е исто така достапен на земјоделците со скратено работно време и некои многу ограничени групи на акционери кои се исто така претприемачи.

2.3. Франција

Во Франција, Фондот за земјоделско социјално осигурување за заедничка корист (Mutualité Sociale Agricole (MSA)) управува со задолжителната покриеност со социјална заштита за целиот земјоделски сектор, опфаќајќи ги земјоделците, работодавачите, работниците и нивните семејства, сезонските работници и нивните семејства кои се занимаваат со производство на земјоделски култури или добиток (сите видови на домашни животни), овоштарството, хортикултура, одгледување риба, шуми одржување, компании од сите видови кои дополнуваат или зависат од земјоделски активности, туристички објекти за рурален туризам, бизниси со селски занает, земјоделски комори, приватни училишта кои ги обучи идните кадри за земјоделство, итн. Обезбедува услуги за повеќе од 5,5 милиони луѓе. 35 MSA канцеларии плаќаат повеќе за 27,1 милијарди евра како надоместоци секоја година.

Најкарактеристична функција на социјалната заштита за земјоделците во Франција е универзалната покриеност на социјална сигурност за оваа голема категорија на осигуреници.

MSA е едношалтерски систем за заштита на сите свои членови со социјална помош, кои опфаќаат здравствена заштита, семејни надоместоци, пензионирање, осигурување од професионални несреќи и болест; MSA ги собира придонесите за социјално осигурување.

Во прилог на плаќање на надоместоците, оваа институција е одговорна и за надгледување на работодавачите и самовработените лица. Во име на своите партнер организации, MSA исто така се занимава со обезбедување на дополнително пензиско осигурување, здравствено осигурување и социјалната заштита. Понатаму, MSA управува со трудовата медицина и безбедност и здравје при работа. MSA обезбедува заштита на самовработените лица, како што се земјоделците кои се работодавачи,

земјоделските работници и нивните семејства, сезонски работници и нивните семејства и пензионери. Ова е разликата помеѓу MSA и телата за здравствено осигурување и тоа е она што ја прави MSA уникатна. Симултаното управување на сите гранки на социјално осигурување е најдобар начин да се обезбеди максимална заштита на членовите и ефикасно функционирање на Micropolitan CBSA. За да биде одговорен играч, MSA воспоставува односи и врски со други социјални и владини структури, со цел да се задоволат потребите и очекувањата на руралните средини и заедници.

Стратегијата за развој на Micropolitan CBSA и основната законска рамка се базираат на капацитетот за идентификација на потребите на локалното население и нивно задоволување, земајќи ги предвид демографските и социјалните специфики. Во таа смисла, Micropolitan CBSA поседува единствена сила која ја дава можноста да се исполнат одредени потреби на населението на локално ниво преку воспоставена мрежа на локално избрани претставници кои го разбираат локалниот начин на живеење и потреби.

Структурата на Фондот за земјоделско социјално осигурување за заедничка корист (MSA) содржи еден централен фонд на национално ниво, 35 регионални канцеларии и други организациони единици (130 селски домови за стари лица, 1 теле-безбедносна мрежа, 8 центри за одмор, 6 медицински и социјалните центри за рехабилитација, 47 претпријатија раководени од страна на невладините организации кои обезбедуваат заштитени работни места, 72.000 членови во 9000 селски клубови за стари лица).

Системот обезбедува повеќе услуги. **Сте осигуреници имаат пристап до AVMA** центрите, и **MBA** местата за одмор. **MSA Пензионерите имаат пристап до MARPA** домови за стари лица кои се наоѓаат во село, и мрежата за електронска социјална сигурност присуство PRÉSENCE VERTE.

За лицата со хендикеп: SOLIDEL мрежа, заштитена работни места во земјоделството и погодности за овие лица.

Целото рурално население има пристап до националната платформа за услуги за клиентите FOURMI Verte, создадена заедно со Groupama и Familles Rurales. Покрај овој спектар на услуги, руралното население, исто така, воспоставува дополнителни партнерства, како што се 10.000 селски клубови за стари лица, кои основаа нивна национална федерација (наречена FNCA).

Финансирање

Финансирањето на системот е поделено помеѓу две шеми: една за независни земјоделци (самовработени лица), а другата за вработени работници во земјоделството.

Дистрибуцијата на изворите на финансирање за **самовработени земјоделците** е 18% од придонесите и даноците за социјално осигурување и 82% од надворешно финансирање.

Дистрибуцијата на изворите на средства за **вработените работници** е 47% од придонесите за социјално осигурување и даноците, а 53% од надворешно финансирање.

Вкупниот број на лица кои плаќаат придонеси (соработници) и вкупниот број на корисници, односно примателите на бенефиции се:

- ✓ 1,200,000 соработници од кои 560,000 независни земјоделци 640,000 вработени во земјоделството
- ✓ 5,500,000 корисници во 2012

Вкупниот износ на парични надоместоци надминува 27.1 милијарди евра (во 2008 година), вклучувајќи и 61% платени на независните земјоделци кои се самовработени лица, а 39% платени на вработени земјоделски работници.

Квалификациски услови

Условите за самовработените фармери се утврдени од страна на MSA во зависност од тоа дали тие се ангажирани во земјоделска активност и во зависност од големината на земјоделската работа. Ова се дефинира во законик за руралните средини.

Големината на операцијата е дефинирана според фиксен праг. Овој праг може да се дефинира врз основа на површината на обработливо земјиште. Ако земјиштето го надминува утврдениот праг, земјоделецот е вклучен во Micropolitan CBSA. Теоретски, ова е случај кога земјиштето одгледувано од страна на поединец надминува половина на минималната фиксна површина во законот (ДПИ), односно 0,25 хектари. Меѓутоа, овие барања можат да варираат од еден во друг регион и помеѓу земјоделски активности. Ако мерењето не е можно врз основа на земјиштето, се мери врз основа на друг праг - работното време кое е потребно за работа на фармата. Прагот е 1200 работни часа годишно.

За детална презентација на MSA системот и на важноста на социјалното партнерство во рамките на тој систем, видете ја аналитичката студија развиена од страна на проектот.

2.4. Германија

Земјоделското социјално осигурување во Германија (SVLFG) е автономна земјоделска социјална заштита, која претставува цел сет на специфики и разлики во однос на принципите на општото социјално осигурување.

Посебна карактеристика на земјоделскиот систем на социјално осигурување е тоа што нуди сè под еден покрив: осигурување во случај на несреќа, право на старосна пензија, здравствено осигурување, зависно осигурување. Независните (самовработените) земјоделци и нивните семејства се осигурени за здравствени и пензиски надоместоци.

Осигурувањето во случај на несреќа се однесува на независни земјоделци кои имаат статус на самовработени лица и нивните семејства, работници и сезонски работници.

Исто така, **постои и осигурување за дополнителна пензија за работниците во земјоделските и шумарските стопанства и таа е достапна за сопствениците кои се членови на SVLFG врз основа на законските и тарифните одредби.**

Најстарата гранка на овој систем е **осигурувањето во случај на несреќа на земјоделците, која се состои од: превенција, приспособување и надомест на штета.**

Превенција: Овие се земјоделски средства наменети за спречување на несреќите на работното место, професионалните болести и ризиците поврзани со професионална дејност.

Приспособување: По несреќата, здравјето и работната способност треба да се обнови со сите можни средства.

Надомест: Осигуреникот и вистинските сопственици се компензираат со финансиски надоместоци, ако е потребно.

Друг тип на социјална заштита е **помош за фармите со која се гарантира постоењето на претпријатието.** Помошта за фарми и домаќинствата е еден вид на социјална заштита, што е посебно насочена кон земјоделците. Таа гарантира дека работата во фармата и семејството компетентно е извршена, ако сопственикот на фармата или брачниот другар е отсутен поради болест или болничко лекување.

Соодветните трошоци се финансирани од страна на земјоделските средства исклучиво со придонеси на земјоделците. Покрај тоа, државата обезбедува грантови со цел да се намали уделот на оние трошоци кои се покриени од страна на придонесите. Важно е да се задржи оваа ситуација во разумни граници во поглед на постојаното намалување на бројот на земјоделците. Државата, исто така, помага да се балансира дефицитот предизвикан од структурни промени.

Старосна помош за земјоделците: Превенциски столб за над 60 години

Ова е вториот столб на системот кој го надополнува државниот пензиски систем и помага на луѓето кои ја достигнале возраста за пензионирање. Благодарение на тоа, сите земјоделци се опфатени под услов нивната фарма да достигне одредена големина. И покрај релативно слабиот почеток, социјалните и економските услови на многу земјоделци се подобрија. *Тоа објаснува зошто фармите порано биле оставени на помладите генерации, што овозможило нивна модернизација и рационализација. Во европски контекст, Германија следствено има генерациски најмлади земјоделци. Тоа кореспондира со целите на аграрната политика и социјалните цели на потекло на релевантниот закон. Сепак, старосната помош е само делумно осигурување. Со оглед на придонесите за пензиско осигурување кои зависат од приходите, старосната помош е поврзана со независен придонес и независна корист.*

Од 1 јануари 1995 година, задолжителното осигурување се проширува и на брачните другари на земјоделците кои од 95% до 98% се земјоделци-сопруги. Земјоделската старосна помош генерално ги нуди истите бенефиции како и пензиското осигурување. Тоа значи дека медицинското приспособување е вклучено како еден вид на помош за фарми и семејства, ако е потребно. Тоа им овозможува професионално приспособување, со цел да се избегне предвремено исклучување од професионален живот - старосна пензија, пензија за намалена работна способност, пензии за вдовици / вдовци и сирачиња. Како резултат на структурните промени и намалувањето на

стапките на придонесите, државата се обврзува да ја покрие годишна разлика меѓу приходите и расходите со цел да се гарантира функционирање на системот.

Структурата на независното германско социјално осигурување, друштво за земјоделство, шумарство и хортикултура (SVLFG) се состои од еден централен фонд на национално ниво, девет осигурителни фондови за несреќи, девет пензиски фондови и девет фондови за здравствено осигурување на регионално ниво.

Финансирање

Во контекст на осигурување во случај на професионални несреќи и болести средствата се обновуваат преку систем на распределба. Тие средства се пресметуваат секоја година врз основа на потрошувачката од претходната година. Износот наменет за 2009 година беше приближно 832 милиони евра. Субвенцијата е доделена од страна на државата за социјални надоместоци во земјоделството.

Во контекст на здравственото и пензиското осигурување лицата и државата плаќаат месечни придонеси. Учеството на државата е околу 75% од пензискиот придонес, а околу 50% од придонесот за здравствено осигурување.

Вкупниот број на лица кои плаќаат придонеси (соработници) и вкупниот број на корисници, односно примателите на бенефиции се како што следува:

- ✓ За несреќи и болести при работа: 1,600,000 соработници и 3.500.000 корисници (4% од целата популација на Германија);
- ✓ За пензии: 260.000 соработници и 610.000 корисници;
- ✓ За здравствено осигурување: 210.000 соработници и 667,000 корисници.

Вкупниот износ на парични надоместоци и пензии беше 6,9 милијарди евра (платени во 2008 година).

Квалификациски услови

Квалификациските услови за придобивките од **фондовите за несреќи при работа и професионални заболувања** и зависат од работата (користењето) на земјоделските претпријатија (без никакви барања во однос на земјиште и приходи). За помалку од 0,25 хектари обработливо земјиште, земјоделците можат да бидат ослободени од обврската за осигурување.

За **фондовите за старост и болест**, обработливото земјиште мора да надминува одреден праг (околу 6 хектари, но тоа ќе зависи од регионот). Овој праг е дефиниран од страна на самите регионални фондови. Исклучоци се дозволени во зависност од условите. *За детална презентација на германскиот систем, видете ја аналитичка студија (развиена од страна на проектот.)*

2.5. Грција

OGA е втората најважна организација за социјално осигурување во Грција, по ИКА (Завод за социјално осигурување кој ги опфаќа поголемиот дел од активното население). Системот е јавна независна организација со девет членови на администрација, под надзор на Министерството за вработување и социјална заштита. Утврдена со закон во 1961 година, **OGA** се занимава не само со социјална заштита за земјодел-

ците и нивните семејства, но и со земјоделски работници и многу други категории на рурално население. OGA е вистински рурален систем на социјална сигурност, во кој се работи далеку над земјоделската димензија. Тој нуди социјална заштита не само на независни земјоделци (сопственикот и експлоататорот на фармата, сточарот, пчеларот итн) и нивните семејства (брачен другар, деца, членови на семејството), но исто така и вработените во областа на земјоделството и нивните семејства (вклучувајќи ги неквалификуваните работници во земјоделските претпријатија како насади, цвеќарството, рибарници, сточарство). Покрај тоа, тој ги опфаќа вработени од сите категории, кои живеат во области до 5000 жители (под услов тие да не се поврзани со било која друга организација за социјално осигурување или финансиски средства), самовработените лица и занаетчиите во селата до 2.000 жители, монасите и монахињите кои работат во земјоделскиот сектор.

Предвидени се седум категории на придонеси: осигурениците избираат една од седумте категории и треба да платат 7% фиксен износ за секоја категорија. **Државата учествува, придонесувајќи 14% во однос на истиот износ.**

OGA овозможува пензии, породилно отсуство, и семејни додатоци. Покрај тоа, таа обезбедува надоместоци во натура за медицински третман, болничко лекување, фармацевтски третман, социјални програми.

Пензии

Основната пензија (паушал) е намалена за 4% годишно, со почеток во 2003 година, а целта поставена за 2026 година е укинување на оваа пензија која е базирана на државата и нејзината трансформација до главна пензија врз основа на придонеси.

Условот за право на **старосна пензија** која се пресметува врз основа на придонесите е 65 години возраст и 25 години стаж во земјоделството.

Условите за право на **инвалидска пензија** 67% инвалидност, во траење од најмалку 3 години, 5 години стаж во земјоделството пред настанувањето на инвалидноста.

Вдовска пензија: преживеаниот брачен другар мора да има 65 години и да не е пензионер од било која друга шема. Покојникот треба да бил OGA пензионер или ако не, тој/ таа мора да ги исполни условите за инвалидско осигурување за главната пензија. Преживеаниот брачен другар, мора да не добива било каков вид на пензија и мора да има земјоделска вработување. Децата мпраат да бидат под 18 години. OGA, исто така, обезбедува дополнителна помош за целосно инвалидни пензионери, екстра додаток на слепите лица, пензионери и грантови за смрт. **Основна пензија за неосигурани:** 65 години, вкупен годишен приход помал од годишната OGA основна пензија.

Структурата на OGA се состои од централен фонд на национално ниво и осум регионални центри. Таа има претставници низ целата земја кои се вработени во локалните општински власти.

Финансирање

Стапките на придонес се 4,1% за пензиско, 3,5% за здравствено осигурување и 0,2% за социјални програми. Уделот на Владата во однос на придонесите е 76,8%.

Бројот на осигурените лица е околу 625.000, а бројот на лицата кои стекнале корист во 2012 година бил околу 1.800.000 (ова е бројот на лица за кои OGA обезбедува пензиско и здравствено осигурување, семејни надоместоци и социјални програми). Износот на паричните надоместоци платени на оние лица во 2008 година бил 7,8 милијарди евра.

Квалификациски услови

Главната доходовна дејност на лицето треба да биде во земјоделството и во активностите наведени погоре. Главен извор на приход треба да биде од земјоделството и од активностите наведени погоре.

2.6. Полска

KRUS е институција формирана со цел обезбедување на услуги во врска со системот на социјално осигурување на земјоделците во Полска.

KRUS обезбедува услуги за осигурениците и корисниците во однос на сите **прашања** кои се однесуваат на системот на социјална заштита; се утврдува стапка на премија, собирање на премии и се грижи за плаќањата на надоместоците.

KRUS врши активности за спречување на несреќи при работа и професионални заболувања во земјоделството преку анализа на основните причини за ваквите несреќи и повреди; што овозможува бесплатни доброволни обуки кои се однесуваат на заштита на животот и здравјето на фармата и промовира безбедност на земјоделските машини и опрема и употребата на заштитна облека.

Законот за социјално осигурување на земјоделците одредува два вида на осигурување: пензија, несреќа, болест и породилно осигурување, како и два типа на осигурување: задолжително и доброволно.

И двата вида на осигурување се задолжителни за:

- ✓ Секој земјоделец кои живее во Република Полска и врши, лично и на своја сметка, земјоделска дејност на фармата која нему му припаѓа, што надминува 1 компаративен фискален хектар обработливо земјиште (вклучувајќи ги и како дел од групата на земјоделците), или посебно земјоделство поврзано со производна активност која не бара сопственост на фарма, со површина и вид на производството во согласност со Законот;

- ✓ Сопружниците на фармерите;

- ✓ Секој член на семејството, односно едно лице во близина на земјоделец, кој е над 16 години возраст и кое живее со земјоделецот во заеднички дом или на истата фарма, работи на фарма и не е обврзан со договор за вработување со земјоделецот, под услов таквите лица да не се опфатени со друго социјално осигурување и не се подобни за пензионирање, инвалидска пензија или друг надоместок за социјална сигурност.

Паричните надоместоци во рамките на социјалната заштита се поделени во неколку категории на надоместоци и пензии како што следува:

Надоместоци	Што следува
Старосни надоместоци	<ul style="list-style-type: none"> ✓ емјоделска пензија ✓ земјоделска пензија поради неспособност за работа ✓ пензиски надоместоци и пензија од социјално осигурување за индивидуални земјоделци и нивните семејства (придобивките се утврдени со прописите пред 1 јануари 1999 година) ✓ дополнително пензионирање и пензиски надоместоци
Надоместоци за несреќа и болест, како и породилно отсуство	<ul style="list-style-type: none"> ✓ единствено обештетување за постојани или значителни телесни повреди или смрт како резултат на несреќа при работа или професионална болест, поврзани со земјоделството ✓ боледување ✓ мајчински додаток
Семејни надоместоци	<ul style="list-style-type: none"> ✓ надоместок за земјоделска обука; ✓ семеен надоместок; ✓ надоместок за сирачиња ✓ надоместок за домашна нега

Структурата на KRUS се состои од еден централен фонд на национално ниво, 16 регионални филијали и 256 локални канцеларии. Другите организациони единици вклучуваат центри за рехабилитација на земјоделци, обука и центар за рехабилитација.

KRUS има независно финансирана администрација која се состои од следниве средства: Премиум фонд за социјално осигурување на фармерите, пензиски фонд, Управен Фонд, Фонд за превенција и рехабилитација, и Мотивацки фонд.

Премиум фондот е создадена врз основа на премии за несреќа, болест или породилно осигурување, како и други извори утврдени во Статутот на Фондот. Средствата се наменети за финансирање на надоместоци за несреќа, болест и мајчинство; за финансирање на развојот на доброволното осигурување понудено од страна на осигурителните компании и да се направат одбивања на Управниот фонд и Фондот за заштита и рехабилитација.

Пензискиот фонд се состои од премии за пензиско осигурување, наплата од Фондот за социјално осигурување за покривање на одредени трошоци, Дополнителни субвенции од државниот буџет. Средствата се наменети за финансирање на старосна пензија; пензија од друго социјално осигурување, платени со животното осигурување и надоместоци; наплата на одредени трошоци на Фондот за социјално осигурување, ако е така предвидено во соодветните регулативи за старосна пензија; и здравствено осигурување.

Целта на Управниот Фонд за финансирање на трошоци за осигурување на услу-

ги (освен трошоците покриени со Премиум фондот или на Фондот за заштита и рехабилитација) и трошоци настанати во врска со услугите за здравствено осигурување.

Фондот за превенција и рехабилитација се состои од одбитните ставки од Премиум фондот во износ од 5% од предвидените трошоци и владини субвенции. Средствата се наменети за вршење на активности за спречување на повреди на работа и професионални заболувања во земјоделството, да им помогне на осигурениците и корисниците на неспособните за работа на фармата кои се изложени на ризик, обезбедувајќи ги со различни форми на третман и рехабилитација.

Мотивацискиот фонд може да се креирасо одбитоци за Управниот фонд пресметани од Премиум фонд.

Финансирање

Несреќите и здравственото осигурување, како и здравствено осигурување и мајчинство се финансираат исклучиво од премии кои се собрани во премиум фондот на земјоделците. Овој фонд е правно лице; има надзорно тело со кое претседава претседателот на KRUS и се следи од страна на Советот на земјоделците.

Пензиите се финансирани главно од страна на владините субвенции: околу 90% од трошоците се субвенционирани од страна на националниот буџет. Остатокот е покриен со премии на земјоделците.

Вкупниот број на лица кои плаќаат придонеси (соработници) и вкупниот број на корисници, односно примателите на бенефиции во 2012 година се како што следува:

- ✓ 1,160,000 соработници;
- ✓ 1,285,725 корисници.

Вкупниот износ на парични надоместоци и пензии во 2012 година беше повеќе од 4 милијарди евра.

2.7. Шпанија

ВШпанскиот систем за социјално осигурување содржи посветена шема за луѓето кои се ангажирани во занаетството и трговијата, наречена RETA (*Régimen Especial Trabajadores Autónomos*). Уште една посветена шема ги опфаќа морските работници, кои исто така припаѓаат на категоријата на самовработени. Од 1-ви јануари 2008 година, посветениот систем е во функција и за самовработените лица во областа на земјоделството, наречен *Especial Agrario de la Seguridad Social (R.E.A)*, кој стана дел од општата шема за самовработените лица (RETA).

Ризиците опфатени со таа посветена шема за самовработените лица во земјоделството се како што следува:

Надоместоци во натура за боледување и породилно

Членството во шемата е задолжително. Различните видови на надоместоци се предвидени од страна на системот раководен од страна на Националниот институт за менаџмент и од страна на надлежните органи на автономните заедници со кои се обезбедуваат во вид на поволности за породилно отсуство и боледување.

Боледување и породилно отсуство. Парич надоместоци

Како општо правило, Специјалниот систем предвидува парични надоместоци во случај на болест, **врз основа на доброволно осигурување**. Право на надоместок во случај на честа болест бара минимален период на осигурување од 180 дена. Во случај на честа болест или не-професионални повреди, помошта изнесува 60% од основницата на придонесот од 4-от до 20-от ден и до 75% од 21 ден.

Кога неспособноста за работа се должи на несреќа при работа или професионална болест, а ако лицето доброволно е осигурано, процентот е 75% од денот по боледување. Времетраењето на користа е ограничено на максимум од 365 дена, но може да се продолжи за уште 180 дена во зависност од состојбата на осигуреното лице.

Специјалниот систем, исто така, вклучува парични надоместоци во случај на бременост, мајчинство и татковство, и без придонеси за породилно кој се доделува под истите услови како и во општата шема.

Посветената шема ги опфаќа и надоместоците за грижа за децата болни од рак или од друга сериозна болест. Корист ќе биде доделена само на еден од родителите.

Инвалидитет

Членството во шема е задолжително. По минимален период на придонесот, кој зависи од возраста на корисникот кога се случила инвалидноста, корисникот има право на инвалидска пензија, под истите услови како и во општата шема.

Старосни надоместоци

Старосното осигурување во посветената шема на земјоделците ја имитира општата шема. За да се квалификуваат за старосна пензија, луѓето треба да бидат на возраст од 65 години со 35 години и 3 месеци придонеси (во 2013 година).

Придобивки на преживеаниот

Задолжителното осигурување на преживеаните на посебниот систем обезбедува пензии под исти услови како и на општата шема.

Несреќи при работа и професионални заболувања

Членството не е задолжително, освен за трајна неспособност (пензија за работа поврзана со повреда или професионално заболување) и пензиите за преживеаните, како резултат на смртни случаи предизвикани од несреќа при работа или професионална болест. Нема задолжителни минимум периоди на осигурување.

Невработеност

Надоместоци за невработеност се даваат на невработени лица. *Тие покриваат ризици кои се својствени на природата на земјоделските активности и специфичностите на земјоделските работи.*

Финансирање

Надоместоците во случај на болест и мајчинство, инвалидност, старост и смрт се финансирани од придонесите, со вкупна стапка од 18,75% на одредена основница на придонес.

За 2013 година, основата за придонеси се движи од минимум од 850,60 евра, а најмногу 3,425.70 евра месечно, со неколку исклучоци.

За несреќи при работа и професионални заболувања, стапките се фиксни со владин декрет според различни нивоа на активности, индустрии и нови работни места.

За парични надоместоци во случај на болест може да се вклучи и доброволно осигурување. Придонесот изнесува 3,30% од основата.

2.8. Белгија

Белгија има **посветен систем за социјално осигурување што ги покрива сите самовработените лица**, вклучувајќи ги и земјоделците и членовите на нивните семејства (зависни), **против сите традиционални ризици**, со исклучок на несреќи при работа, професионални болести и невработеноста, а исто така обезбедува национално осигурување во случај на стечај.

Боледување и породилно отсуство. Надоместоци во натура. Членството во оваа шема е задолжително. Самовработените лица ги уживаат истите права и надомести во здравството како вработените лица и државните службеници.

Боледување и породилно отсуство. Надоместоци во пари. Осигурувањето е задолжително за самовработените лица, помагачите и брачните другари. Правото на надоместоци се применува по квалификациите за период од 6 месеци кои се опишани со закон. *Покрај тоа, за боледување, постои 1-месечен период на чекање без платени надоместоци.*

Финансискиот надомест потоа се доделува за 11 месеци и максималната висина зависи од ситуацијата во семејството на самовработеното лице.

Попреченост. Инвалидитет. Осигурувањето е задолжително за самовработените лица, вклучувајќи ги и земјоделците, помошниците и брачните другари. Износот на надоместоци варира во зависност од семејните прилики на самовработеното лице.

Старосни надоместоци. Пензискиот систем за самовработените лица е задолжителен за самовработените лица, помагачите брачните другари родени по 1 јануари 1956 (за помагање на брачните другари родени пред овој датум, придонесувањето за овој систем е на доброволна основа). Теоретски, возраста за пензионирање е 65. *Предвремено пензионирање е можно, под услов лицето да поднесе документиран доказ за стаж со платени придонеси од 38 години (во било кој систем за социјално осигурување во Белгија).* *Во тие случаи, износот на пензија се намалува за 5% годишно кога пензионирањето започнува на возраст меѓу 60 и 61, од 4,5% на годишно ниво кога пензионирањето започнува на возраст од 61 и пред 62 години, од 4% година кога пензионирањето започнува на возраст од 62 и пред 63 години, од 3,5% на годишно ниво кога пензионирање започнува на возраст од 63 години, а пред 64 години и од 3% кога пензионирањето започнува на возраст од 64 и 65 години пред. Меѓутоа, износот на пензијата не се намалува на погоре наведениот процент, ако работникот може да докаже стаж од најмалку 42 календарски години.* Износот на пензија директно зависи од должината на работниот стаж и приходи по основа на кои самовработеното лице го плаќа неговиот/ нејзиниот придонес во текот на неговата/ нејзината кариера.

Надоместоци на преживеаниот. Задолжителното осигурување на самовработените лица, исто така, ги вклучува придобивките за преживеаните. Правилото е дека брачниот другар за самовработеното лице за најмалку една година може да добие продолжена пензија на возраст од 45 години и изнесува 80% од пензијата на починатиот, пресметанаа врз основа на неговиот нејзиниот придонес од професионалниот приход.

Несреќи при работа и професионални заболувања. Не постои систем за заштита за самовработените лица, вклучувајќи ги фармерите, за ризиците од несреќи на работното место и болести.

Невработеност. Не постои систем за заштита за самовработени.

Социјалното осигурување во случај на банкрот. Социјалното осигурување во случај на банкрот им овозможува на самовработените трговците на мало (во случај на стечај) или самовработените не-трговците на мало (во случај на прием на планот за порамнување на долгот) да добијат финансиска помош за период од до 12 месеци и да се здобијат со право на надоместоци од задолжително здравствено и инвалидско осигурување и надоместоци за здравствена заштита и грижа за децата.

Од 1 октомври 2012 година, социјално осигурување во случај на стечај е проширено и за самовработените лица кои биле погодени од вонредна состојба надвор од нивна контрола (привремено или трајно). Таквите вонредни состојби се: природни катастрофи, пожари, уништување, и.т.н. За да се квалификува за надоместок, самовработените лица, вклучувајќи ги фармерите, треба да имаат загуби на професионалниот приход и не треба да бидат способни да бараат надоместок на плата.

Финансирање. Овој систем, предмет на глобалниот менаџмент, е финансиран од три извори: придонеси со учество од 57%, даноци и такси со учество од 42,8% и други извори со учество од 0,2%.

Глобалниот национален придонес за осигурување со прогресивен износ се плаќа за сите гранки на социјална помош. *Даден е минимум и максимален придонес.*

Белгискиот систем за социјално осигурување е предмет на интензивен социјален дијалог и е врз основа на посветеноста на социјалните партнери во секторот. Нивната главна цел е да се прошири опфатот на социјалната сигурност во овој сектор. Врз основа на повеќе билатерални договори потпишани меѓу синдикатите и работодавачите, покриеноста е предвидена за одделни социјални ризици и безбедност, како што се невработеноста, несреќи при работа, семејни додатоци, обука и квалификација, итн. Со оглед на обемот на тие договори ги опфаќа работниците, самовработените лица и членовите на нивните семејства. Од 2012 година, покриеноста е предвидена и за ризикот од несолвентност на земјоделците.

2.9. Италија

Системот на социјално осигурување во Италија е спроведен од страна на неколку владини агенции под чадорот на Националниот Социјален Институт за безбедност (INPS). Сите вработени и самовработени лица плаќаат придонеси за социјал-

но осигурување, со неколку исклучоци. Општо земено, за вработените работниците (lavoratore dipendente) придонесите изнесуваат околу 45% од бруто платата: работниците плаќаат 10% и работодавачите плаќаат 35%. Самовработените лица мораат да се регистрираат и да плаќаат придонеси во независната организација наречена „Каса“ (што е Фонд за социјалното осигурување според професијата на лицето, како што се архитекти, сметководители, адвокати, инженери, доктори, итн), или директно да на INPS.

За разлика од другите сектори во земјата, **земјоделството има посветен систем за социјално осигурување**, чии методи на работа и придонеси се различни за вработени работници и самовработените лица. **Категоријата на вработени работници** може да се подели во три главни групи: **со полно работно време на работниците; скратено работно време; мали закупци.**

Специфичноста на социјалното осигурување се должи на фактот дека земјоделството се карактеризира главно од сезоната на култури и влијанието на климатските и временските услови. Ова претпоставува пофлексибилни услови во однос на придонесите врз основа на кои поединците имаат право на бенефиции од системот на социјална заштита.

Во Италија, сезонските привремени работници во земјоделството, исто така, имаат пристап до системот на социјално осигурување во однос на бенефициите за невработеност во зависност од бројот на работни денови во службените регистри кој се објавува еднаш годишно од страна на Националниот институт за социјално осигурување. Во однос на пензиите, привремените работници имаат право на пензија, под истите услови кои важат за вработените во другите приватни сектори.

Во Италија, самовработените лица/ земјоделци добиваат здравствена заштита и породилно отсуство за нега, како и придобивките во однос на несреќи при работа и професионални заболувања во согласност со специфичните квалификациски (задолжителни) услови предвидени во нивната посебна шема.

Покрај тоа, специјалниот план на покриеност е во функција за ризиците за **инвалидност, старост, смрт (наоместоци за преживеани) и семејни додатоци**, која е слична на општиот систем.

Условите за подобност за надоместоци се исти за сите самовработените лица: Не се прави разлика помеѓу земјоделците, занаетчиите и трговците на мало.

Главниот услов е тие да бидат осигурени за ризиците на **инвалидност, старост и смрт** (семејни надоместоци). Овој пакет за социјално осигурување кој опфаќа три ризици е променет во 1995 година и двата сегашни системи стапија во сила.

За целите на социјалната сигурност, треба да се направи разлика помеѓу:

- ✓ земјоделци кои не поседуваат земјиште (закупци и со учество);
- ✓ земјоделци кои се сопственици и кои се занимаваат со земјоделство исклучиво или претежно;
- ✓ претприемачи (лица на кои земјоделството им е главно занимање и кои се

вклучени во неа најмалку 2/3 (за стандардни земјишни парцели) или 50% (за планински или тешко земјишни парцели) од своето работно време). Оваа категорија на лица сами плаќаат придонеси за пензионирање.

Фармерите - закупци и со учество - плаќаат 50% од придонесот. Останатите 50% се платени од страна на сопственикот на земјиштето за ризикот на инвалидност, старост, смрт (надоместоци за преживеан) и семејни додатоци.

Боледување и породилно: Надоместоци во натура. Надоместоци се доделуваат во согласност со прописите на Системот за општа социјална безбедност во Италија.

Боледување и породилно: Надоместоци во пари. Не постои посебен систем за заштита за болест за земјоделците, занаетчиите и трговците на мало или овие придобивки се платени од страна на општиот систем за социјално осигурување (од страна на НОИ).

Попреченост. Инвалидско осигурување. Со специјална шема се опфатени самовработените лица (вклучувајќи и земјоделци) кои се предмет на ограничен приход. Минималното време на членство за еден човек да стане прифатливи за надоместоци за попреченост е 5 години, од кои 3 мора да се во последните 5 години.

Старост. Според новиот систем, потребни се минимум квалификации за период од 20 години на придонеси. Лицата осигурани по 1 јануари 1996 година можат да се пензионираат пред да стигнат возраст од 70 години, под услов износот на нивната пензија да е најмалку 1,5 пати повеќе од износот на минималната социјална помош. Минимумот квалификации на придонеси за период од 5 години се однесува на осигурените лица кои се пензионираат на возраст од 70 години. Законската возраст за пензионирање е како што следува:

- ✓ Машки самовработените и пара-подредени работници: 66 години и 3 месеци;
- ✓ Жена самовработените и пара-подредени работници: 63 години и 9 месеци.

Од 2012 година, возраста за пензионирање се зголемува постепено во согласност со зголемувањето на животниот век. Од 1-ви јануари 2012 година, нема повеќе шема за одложено плаќање на пензијата. *Износот на старосната пензија по 20 години членство изнесува 2% од бројот на години на придонеси (макс. 40) кој се множи со референтната плата.*

Предвремено пензионирање. Од 1-ви јануари 2012 година поранешниот пензиски стаж беше заменет од страна на почетокот на старосната пензија. Кога се бара пензија на возраст помала од 63 години и 3 месеци, а лицето има придонеси со кои ги исполнува квалификациските услови на 42 години и 5 месеци за мажи и 41 години и 5 месеци за жени, ќе биде предмет на постојано намалување во висина, со што се обесхрабрува употребата на предвремено пензионирање: 1% намалување важи за рана пензија пред возраст од 63 години и 3 месеци, додека намалување на 2% се применува ако користа е побарана дури и порано од 2 години пред возраст од 63 години и 3 месеци. На почетокот на пензијата квалификациите за придонесната состојба, исто така, постепено ќе се зголемува од 1-ви јануари 2012 година, во согласност со порастот на просечниот животен век.

Зголемувањето за 2013 година е како што следува:

- ✓ 42 години и 5 месеци на осигурување и придонес за мажи;
- ✓ 41 години и 5 месеци на осигурување и придонес за жените.

Надоместоци за преживеани. Вдовица добива 60% од инвалидската пензија на осигуреникот или пензионираното лице, ако тој/ таа не се премажи или во случај на брак, се одобрува паушална корист на пензија од две години. Сираците добиваат пензија до возраст од 18 или 21 ако тие се студенти или 26 ако студираат на универзитет или доживотно ако тие се попречени.

Несреќи при работа и професионални заболувања. Придобивките се доделуваат во согласност со специфичните квалификациски услови предвидени во рамките на нивните посебни шеми, според видот и степенот на попреченост утврдени од страна на надлежните медицински власти.

Семејни бенефиции. Според посебната шема, семејните бенефиции месечно изнесуваат 10,21 € (за пензионери) и 8,18 € (за земјоделците) за секој член на семејството зкој ависи од осигуреникот/ пензионерот. Стандардната старосна граница за обезбедување на семејни бенефиции е 18 години. Старосната граница е 21 години, ако зависниот член на семејството е студент, и 26 години, ако то/ таа студира на универзитет.

Невработеност. Во Италија, нема посебна шема за осигурување во случај на невработеност на земјоделците.

Финансирање. Земјоделците плаќаат процент врз основа на четири вредности, кој варира во зависност од видот на обработливо земјиште, возраста, бројот на работни денови и доход („конвенционален приход“). Покрај тоа, тие плаќаат придонеси за несреќи при работа и професионални заболувања кои се пресметуваат врз основа на бројот на работни денови и референтен приход еднаков 14,681.10 € за 2012 година. Пониска стапка на придонес се применува на земјоделците чии парцели се помалку продуктивни, што се должи на фактот дека тие се наоѓаат во планинските подрачја или е тешко обработливо земјиште. Доплата на 0,61 € по работен ден се остварува кога плаќањето се врши во пензиски фонд. Придонес од 7,49 € за повластици се плаќа секоја година. Семејните надоместоци 100% се финансираат од даноците.

Италија има развиен систем на бипартитен социјален дијалог, чија цел е да се подобри и прошири социјалната заштита за работниците во земјоделството. Искуството во Италија може да се изучува и префрли во други земји, каде таквата соработка е слаба.

Бипартитниот систем е пренесен во колективниот договор за кој преговараат социјалните партнери.

Преговорите се одржуваат во две нивоа: национално и регионално ниво, од кои секоја има специфична тема и содржи различни билатерални заштитни клаузули.

На национално ниво, Е.В.А.Н. (Национална земјоделство Бипартитен тело) има експертиза во:

- ✓ национални, регионални и локални центри;
- ✓ „Agriform“ и обука;
- ✓ Заедничка Национална комисија за еднакви можности;
- ✓ Национални и Провинциски заеднички комитети за здравје и безбедност.

Покрај тоа, Е.В.А.Н. има неколку други задачи:

- ✓ да осигура, преку Фондот за здравствено осигурување, дополнителни здравствени услуги предвидени за земјоделците и нивните семејства обезбедени од страна на Националната здравствена служба;
- ✓ да организира и управува со активностите и/ или билатерална услуга поврзана со социјална помош и поддршка на приходите;
- ✓ да промовира и координира воспоставување на билатералните и регионалните институции кои обезбедуваат надоместоци и услуги на работниците;
- ✓ да промовира и целосна поддршка за вработување на работниците преку иницијативи во насока на идентификување на потребите за обука и спроведување на активности од страна на овластена Agriform;
- ✓ за спроведување на активностите доделени на Заедничкиот комитет за национална безбедност и здравје;
- ✓ да одржува постојана дебата за прашања на развој, вработување и конкурентност.

Работодавачите плаќаат придонеси со цел да се осигура дека билатералните тела ќе бидат во можност да гарантираат и да обезбедуваат надоместоци за медицински третман и нега. Придонесот изнесува:

- 0,30% од социјалното осигурување, придонеси од приходи за полно работно време на работниците;
- 0,60% од осигурителните придонеси од приходи за полно работно време на работниците.

Партиите се утврди со посебен договор за учеството на придонес кој ќе бидат наменети за секоја од дејностите наведени погоре.

Постојат Провинциски (локални) Договори за договарање во билатералните односи на ниво на провинцијата каде што билатералните регионални земјоделски агенции се поставени за исплата на дополнителни средства за лекување на болести и поврзани со работата повреди.

Локалните тела можат исто така да:

- ✓ организираат и управуваат со активности и / или услуги кои спаѓаат во доменот на билатералните социјална помош и поддршка на приходите и се дефинирани во провинцијата договори;
- ✓ вршат други работи кои странките сметаат дека е потребно да се подобрат работните односи и поддршка на преговорите.

Колективните договори на ниво на провинцијата го утврдуваат уделот на придонесот кој мора да се финансира од сопствени извори на провинциските тела.

3. ОД ЗАКЛУЧОЦИ ДО РЕЗИМЕ И ПРЕПОРАКИ

Фактот дека независните посветени програми создадени за земјоделците не ги лишуваат овие земјоделци од можноста да учествуваат во општиот систем за социјално осигурување, со цел да им се овозможи пристап до одредени видови на бенефиции.

Анализата на системите за социјална заштита на деветте проектни земји, кој е претставен во големи детали во **аналитичката студија** развиена од страна на проектот, како и прегледот на **посветените шеми за социјална заштита** треба да ни помогне да се идентификуваат главните теми кои ќе се предложат за дискусија со социјалните партнери и заинтересираните страни во потрагата по ефективни решенија за клучните предизвици со кои се соочуваат системите.

Проширување на социјалното осигурување за земјоделците и работниците во земјоделството е прашање кое бара дебата за иднината.

Категории на работници во земјоделството: разлики во структурата

Доминантниот дел на лицата ангажирани во земјоделството се самовработени. Оние кои се сопственици на фарма и членовите на нивните домаќинства: земјоделците, претприемачите, тутунари, итн. Економското влијание на работата на овие лица е содржано во производот на нивната дејност.

Работниците имаат договор за вработување со работодавачот и ја нудат својата работна сила под одредени услови за кои преговараат. Задолжителните одредби од договорот за вработување се наведени во релевантните национални закони за работни односи. За разлика од самовработените лица, вработените работници имаат фиксно работно место, работното време и плата.

Треба да се напомене дека самовработените земјоделци се значително различни од другите самовработени лица и покрај тоа што има разлики меѓу различните групи на земјоделци, односно малите и големите земјоделци кои имаат различни големини на земјиштето, различна плодност, различен број на грла, машини и опрема, приходите од маркетинг на своите производи.

Постои потреба за диференцијација на осигурителната основа за пресметка на социјалните придонеси кои ќе резултираат со поставување на системи на различни нивоа на заштита.

Затоа, важно е дека групата на земјоделците треба јасно да се дефинира во контекст на социјалното осигурување.

Разграничување на групата на земјоделците во конкретниот обем на општите системи (универзални) за социјално осигурување и финансирање на социјално и здравствено осигурување, треба да се земат предвид ситуации каде законот за социјално осигурување ќе треба да ги покрие земјоделците кои се занимаваат со други видови на доходовна дејност покрај земјоделството (на пример како работник или самовработено лице), под услов првенствено да се занимава со земјоделство (на пример, повеќе од 75% од нивните приходи се од земјоделство). Специфичниот обемот треба да се постави на начин што ќе го спречи лицето да се квалификува како земјоделец за целите на законот за социјална заштита, ако тој/ таа се занимава со друг вид на вработување или вршење самостојна дејност, треба да се ревидира (Бугарија и Македонија). Со измените, оваа категорија на лица, слично како и во другите групи на осигуреници, ќе го следи принципот дека придонесите се плаќаат на целиот приход од доходовни активности што може да се извршуваат. Со користење на комбинација на приход од неколку доходовни дејности како основа ќе се обезбеди поголема количина на парична помош и пензии за земјоделците и ќе биде поттик за нив да плаќаат придонеси на нивниот целосен приход. Формално, ова не треба да биде проблем кога ќе се има на ум дека тоа се општи системи на (универзална) социјална сигурност која ги опфаќа сите видови на професионални групи.

Работниците во земјите во проектот се покриени за сите социјални ризици: болест, инвалидност, породилно (татковство), несреќи при работа и професионални болести, невработеност, старост и смрт (без оглед на тоа дали се осигурени под општа шема за социјално осигурување или посветена шема за работници во земјоделството).

Сепак, системот треба да се прошири и да се подобри во однос на регистрација и известување за сите лица вработени во овој сектор, вклучувајќи и сезонски работници.

Ако поблиску ја погледнеме групата на самовработени лица кои се поранливи во контекст на социјалното осигурување како што е прикажано во нашата студија, потребна е поголема јасност во оваа област.

Аранжманите за социјално осигурување на земјоделците се организирани на два начина.

Општ (Универзален) систем кој ги опфаќа сите групи на работници. Општиот системот за социјална заштита обезбедува единствено покривање на основните социјални ризици, чадор административна структура и единствена финансиска шема. За самовработените лица, вклучувајќи ги фармерите, покривањето на ризиците во земјите каде што овие категории на лица се осигурени под општиот систем за социјална сигурност е значително различно, а разликата е најизразена за ризикот од несреќа при работа и професионално заболување.

Во **Бугарија**, самовработените лица, вклучувајќи ги фармерите, не можат да бидат осигурани од **ризикот од несреќа при работа и професионално заболување**, додека осигурувањето за боледување и породилно (татковство) е **доброволно**. Во Романија и Чешка во истата категорија на лица им се дава избор да се осигуруваат од несреќи при работа и професионални заболувања, ако тие сакаат да го сторат тоа.

Исто така постојат и разлики во однос на покриеноста на **невработеноста**. Во **Бугарија** земјоделците се исклучени од социјално осигурување за невработеност, додека во **Романија** земјоделците се дел од групата на самовработените лица кои можат доброволно да се осигураат против невработеноста. Во Словенија, земјоделците добиваат доброволно покривање за тој ризик. Покрај тоа, земјоделците во таа земја можат да добијат покриеност за привремена невработеност до одреден степен, ако тие ги загубиле своите култури, поради неповолните временски услови (или поопшто, ова се должи на сезонскиот карактер на нивните земјоделски активности). Во **Данска**, осигурувањето при невработеност ја опфаќа оваа категорија на лица, и се управува преку професионални организации.

Во **Чешка**, повеќето од работниците во земјоделството имаат статус на вработените и нивните приходи се плаќаат во форма на плати за вработување, и осигурителниот систем, според тоа, е ист и за вработените и за самовработените лица. Земјоделците кои припаѓаат во групата на самовработени лица и немаат статус на работници исто така се заштитени во случај на невработеност, како дел од системот за задолжително социјално осигурување финансиран од придонеси и обезбедување на бенефиции поврзани со приход.

Ако практиките во однос на **покриеноста на невработеноста** од деветте проектни земји треба да бидат сумирани, ние веруваме дека тоа е од клучно значење за успехот на шемата на невработеност за самовработените лица да ги **одрази специфичните карактеристики на релевантните групи на самовработените лица во својата структура**. Сите услови треба да бидат дефинирани во зависност од специфичната професионална состојба на самовработените лица во целина, а особено и

земјоделците.

Во земјите каде што работниците во земјоделството се опфатени со посветени шеми за социјално осигурување, како што е **Германија**, покривањето во случај на невработеност се однесува само на земјоделските работници ангажирани од страна на работодавачот. Самовработените земјоделците не се покриени за тој ризик.

Во **Италија**, привремените сезонски работници во земјоделството, имаат покриеност во случај на невработеност во рамките на системот на социјално осигурување во зависност од бројот на работни денови евидентирани во службените регистри од страна на Националниот институт за социјално осигурување секоја година.

Во **Франција**, покривање во случај на невработеност за земјоделците може да се преговара меѓу социјалните партнери, но не е вклучено како ризик за социјално осигурување и опфатено со MSA.

Шемите за невработеност за самовработените лица се можни во сите земји каде се' уште не се предвидени за покривање на ризикот.

Постојат многу сличности, **како што е прикажано во прегледот на деветте европски земји кои имаат посветени шеми за социјална сигурност на самовработените лица или само за земјоделците**. Сличните социјални осигурувања опфаќаат ризици за: боледување, породилно, несреќите при работа и болести, старост, семејни додатоци, здравствено осигурување, итн. Сепак, искуството покажа дека се уште има простор за подобрување, посебно во врска со осигурување при **невработеност и социјална безбедноста на правата на сезонските работници**.

Една типична карактеристика на работната сила во земјоделството е поголемиот удел на сезонски работници за кои осигурувањето при невработеност не е соодветно рефлектирано во соодветните социјални законодавства. Еден загрижувачки тренд е повисокиот број на работници во работен однос со договор на определено време што може да се види во сите европски земји; тоа е начин да се заобиколи законот и да се отвори вратата за социјален дампинг, повисоки ризици од невработеност и несигурност. Потешките условите за работа и поограничените можности да се акумулира доволно стаж со цел да се стекне право на пензија, исто така, треба да се смета кога земјоделците, а особено тутунарите и други групи на земјоделски производители се во прашање. Всушност, општиот закон за социјална заштита, ако посветените шеми за социјално осигурување не се достапни на земјоделците, може да обезбеди **пофлексибилни услови за давање бенефиции** за одредени социјални ризици и **фер методи на финансирање** кои треба да одговорат на реалните потреби на луѓето ангажирани во овој вид на активност. **Финансирањето на одделни социјални**

безбедносни ризици треба да ги земе предвид специфичностите на земјоделските активности; диференцирани осигурителни прагови и помалку строги квалификациски услови треба да се воведат за самовработените земјоделци.

Системите за социјална заштита треба да се стремат да им обезбедат еднаква покриеност на сите професионални групи, земајќи ги предвид специфичните услови за работа на земјоделците.

Структурата на системите за социјално осигурување за покривање на земјоделците во својство на осигуреници треба да се менува само доколку се воведат посебни правила за земјоделците во поглед на нивните специфични работни услови. Сепак, клучните одредби за социјално осигурување со кои се регулираат методите за финансирање, придобивките, и пензиите треба да бидат исти за сите групи на работници без оглед на нивниот статус како самовработените лица, вработени работници, хонорарни работници, регистрирани земјоделци, итн. Применливоста на јадрото одредби не треба да претставува пречка за воведување на посебни одредби кои треба да ги одразуваат специфичните услови за работа на одредена група (како што се одредбите кои се применуваат за работниците во опасни средини поради различните услови за работа, тие се наоѓаат во споредба со други професионални групи на осигурени лица). Шемите за социјално осигурување треба да се стремат да им обезбедат еднаква покриеност на сите професионални групи, земајќи ги предвид специфичните услови за работа на земјоделците. Потребна е вклученост на оваа категорија на лица во покривање на ризиците (во Бугарија тоа се ризиците од несреќи и професионални заболувања и невработеност).

Структурирана соработка меѓу клучните партнери треба да има најдобар можен ефект врз параметрите и правото на социјално осигурување да се применува за земјоделците.

Администрација. Најдобриот можен систем за социјално осигурување за земјоделците не мора да биде посветен. Општите системи за социјална сигурност ги опфаќаат сите лица ангажирани во платена активност (или дури и целото население, како во Данска) можат да бидат соодветни и правични и за земјоделците. Тоа е од клучно значење за да се применуваат клучните принципи на правото на социјална

сигурност на сите групи подеднакво, вклучувајќи ја и групата (или дури и подгрупите) на земјоделците, што создава потреба за администрација или координација со други надлежни власти кои се занимаваат со специфични прашања на тие лица. Идеално, структурната соработка ќе биде меѓу клучните партнери, вклучувајќи ги и социјалните партнери, при што администрацијата може да се развива на начин кој ќе обезбеди најдобро можно влијание на идните промени во земјоделството, за да параметрите и правото на социјално осигурување се применуваат за земјоделците.

Адекватна пензија за земјоделците.

Важно прашање кое допрва треба да се реши од страна на новите земји-членки во проектот се однесува на **пензиските стапки за земјоделците**. Голем дел од овие лица треба да добијат минимална пензија која е повисока од реалната сума на нивните пензии, пресметани врз основа на нивните придонеси од приход. Некои од мерките кои можат да резултираат со зголемување на приходите во системот и поправедна распределба на јавните средства вклучуваат подобрена стапка на придонес на наплата и воведување на диференциран данок на бази (каде што тие не се воведени предходно, како што е во Бугарија), примена на техники кои ќе помогнат за ефективно следење и известување за реалниот приход остварен од страна на земјоделците.

Се разбира, политиката на воведување на поголем работен стаж (за да се направи земјоделците да имаат право на целосна пензија) треба да се продолжи понатаму. Во исто време, како резултат на сезонскиот карактер на работата, несигурниот приход, и други фактори специфични за земјоделство, значителен дел од земјоделците не можат да ги акумулираат потребните придонеси за стаж и да станат прифатливи за пензија. Од таа причина, треба да се даде законска можност на оваа категорија на лица да имаат предвременно пензионирање со намален износ на пензија бидејќи ова решение може да се покаже многу поефикасна од алтернативата за оние лица да добиваат други социјални бенефиции (бенефиции за попреченост, или пензии, бенефиции за невработеност, социјална помош).

Надоместоците за привремена неспособност (особено ако лицето се здобие со повреда на работа или е погодено од професионална болест) и надоместоците за невработеност треба да се прошири и на земјоделците.

Земјоделците треба да **уживаат надоместоци во случај на привремена неспособност (особено ако лицето се здобие со повреда на работа или е погодено од професионална болест) и надоместоците за невработеност** кои ги уживаат другите работници. Иако сегашната ситуација не е погодна за соодветен развој на Шеми за осигурување во случај на несреќи и невработеност на земјоделците (во случај да не се воведени во општиот систем за социјално осигурување), со оглед на тешката економска ситуација, веруваме дека веднаш штом ситуацијата се стабилизира, овој предлог треба да се земе предвид.

Новите одредби на законот треба да овозможат привремено одложување на исплатите на пензиски придонес врз основа на барање за одложување на обврските за подоцнежна фаза во случај на неповолни услови или состојба на пазарот.

Треба да се воведат соодветни политики за земјоделците кои се соочуваат со тешкотии поради неповолните временски услови или неповолни пазарни услови и треба да се земе облик на привремена поддршка (можни се две опции: поддршка која ќе биде обезбедена или преку системот на социјално осигурување или преку системот на социјална помош). Ова ќе вклучува воведување на нови законски одредби со кои ќе им се овозможи привремено да ја одложат исплатата на пензиски придонеси врз основа на барање за одложување на обврската за подоцнежна фаза, без губење на правото.

До кој степен постоечките земјоделски синдикати да играат улога во официјалната регистрација на земјоделските организации и потенцијално во извршувањето на административните задачи поврзани со координација со системите за социјална заштита.

Друго важно прашање што треба да се постави се однесува на **способностите на постоечките синдикати на земјоделците да играат улога во официјалната регистрација на земјоделски организации и потенцијално во извршувањето на административните задачи поврзани со координација со системите за социјална заштита**.

Типично, групата на заинтересираните самовработени лица е добро застапена во органите на управување и раководење на тие проекти, како и општиот систем,

кој ги опфаќа сите самовработените лица. Во случаи кога самовработените лица не се посебно застапени, интересите на земјоделците, главно се заштитени од страна на претставниците на работодавачите во овој сектор и од страна на релевантните синдикални структури, доколку постојат такви структури. Во оваа област, можностите за дијалог и интервенција за оптимизација на системот треба да се бара од страна на извршување на синергии и корелација со Заедничката земјоделска политика и Европскиот земјоделски фонд за рурален развој (ЕАФРД).

Ова е уште еден акцент на важноста на социјалниот дијалог и индустриските односи кои обезбедуваат алатка за пребарување и наоѓање решение за подобра заштита и социјалната сигурност на работниците и лицата ангажирани во земјоделството. Оние примери на добри практики кои постојат во анализираните стари земји-членки мора да бидат охрабрувачки, да се проучуваат и афирмираат, земајќи ги предвид специфичните национални карактеристики на новите земји-членки.

Врз основа на работата на партнерите на проектот на Националните акциони планови, можеме да ги формулираме следните заеднички активности за да се справиме со останатите нерешените проблеми.

Проблеми/ Предизвици	Цели ⇒ Мерки и Методи	Препораки
<p>1. Демографски предизвици и структурни промени во секторот</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ барања во зраст за пензионирање и условите за работа се тешки и неадекватни ✓ континуитет меѓу генерациите ✓ менување на работните места / бизнис 	<p>Овој сектор треба да стане привлечен за одржливо работење / понуда на пристојни работни места преку инвестиции во обука и стручно оспособување на работниците во здрави и безбедни услови за работа, во нови и ветувачки нови работни места, вклучувајќи ги зелените и еколошки работни места, програмите за вработување кои поттикнуваат и искусните земјоделци да запознаат нови луѓе во земјоделски бизнис, кои ќе им овозможат да се пензионираат со достоинство од активна работа.</p>	<p>Социјалните партнери и социјалниот дијалог на национално ниво треба да следат одблиску и да учествуваат во развојот на плановите и мерките за промовирање на индукцијата на младите / нови луѓе во земјоделските занимања и достоинствено пензионирање на постарите работници.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ 2. Ниски приходи ⇒ покриеност со социјално осигурување ✓ ниски пензии и надоместоци ✓ сиромаштија ✓ Низок мотив да почнат да работат во овој сектор ✓ Ниско ниво на дополнителни пензии, ако ги има 	<p>Повисоки плати во секторот преку воведување на минимум стандарди за работа и минимална плата врз основа на закон.</p>	<p>Социјалните партнери треба да имаат годишен преглед на индустриските односи и стапките на приход во секторот и користејќи ги механизмите на колективното договарање, тие треба да донесат актуелни нивоа на приходи и социјални права.</p>
<p>3. Овој сектор е подложен на проблеми поради:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ непријавената работа ✓ земјоделците и помагачите на членовите на семејството ✓ сезонските работници со различен статус ✓ без покритие за невработеност, несреќите при работа и болести ✓ не се информирани за правата за социјално осигурување ✓ Земјоделците треба да се разликуваат во зависност од видот на генерирање на приходи од активност 	<p>Да се постигне највисоко ниво на транспарентност и законитост на пазарот на труд преку измени на законот и јавната понуда и побарувачката на работна сила.</p>	<p>Социјалните партнери треба да имаат пристап до ажурирани информации за бројот на земјоделците / работодавците, бројот на ангажирани вработени, бројот на сезонските работници во секторот. Единствен информациски систем/ регистар за пренос на податоци помеѓу социјалното осигурување, УЈП и Агенцијата за вработување.</p>

<p>4. Интеракцијата меѓу клучните играчи, односно социјалните партнери и владата / институции е недоволна на ниво на сектор</p>	<p>За да се постигне високо ниво на интеракција преку трипартитни преговори и консултации во врска со социјалните системи за безбедност и заеднички обуки. Информативни кампањи и активности за обука на оваа тема на правата на работниците, особено сезонски работници. Големи кампањи за информирање за здравјето и безбедноста и спречување на ризици.</p>	<p>Претставниците на синдикатите и работодавачите треба да бидат вклучени во сите тела кои го создаваат пазарот на труд и социјална заштита на ниво на сектор, отколку да ги вклучат само на национално ниво.</p> <p>Потесна соработка со локалните институции и државни органи.</p>
---	--	--

Да резимираме, и да ги повториме нашите заклучоци за можна акција на европско и национално ниво од страна на синдикатите и работодавачите во рамки на социјалниот дијалог.

Координираната социјална политика треба да биде на агендата на клучните играчи

Во позадина на економската криза за која политичарите и економистите проповедаат за постепено укинување на социјалната држава, дека ќе воведат мерки за штедење и дека ќе ја уништат општествена одговорност, постои уште поитна потреба за посилна пан-европска социјална политика. Политика на штедење не успеа да и помогне на Европа да излезе од кризата и напротив, резултираше со побавен раст на европската економија. Соодветно, разликите и нееднаквоста меѓу регионите во Европа и во земјите-членки станаа подлабоки и процесот на барање можности за остварување на социјалната кохезија и интеграција забави. Во секој случај, во сегашниот стадиум ниту синдикатите, ниту другите политички партнери/ клучни играчи предложија јасни економски и општествено-политички решенија за подобрување на социјалната состојба на групи на граѓани погодени од економската криза.

Социјалните партнери мораат да продолжат да ги следат и анализираат состојбите на системите за социјална заштита.

Континуираната работа на синдикатите во рамките на овој проект и други проекти од областа на социјалното осигурување (т.н. проект за координација на социјалното осигурување) укажува на јасна растечка потреба за информации во Европа во однос на различните системи за социјално осигурување. Иако MISSOC базата на податоци на Европскиот парламент нуди посветен портал со богатство на информативни материјали за различни системи на социјално осигурување, нашиот впечаток е дека оваа информација не е лесно разбирлива за граѓаните и поради разновидноста на активностите и работни места во секторот на земјоделството многу прашања остануваат отворени, како што се:

- ✓ Што значи покрите за општо социјално осигурување во различни земји?
- ✓ Колку е ефикасна социјалната сигурност во справувањето со растечката сиромаштија во руралните средини?
- ✓ Транспарентноста/ законитоста на работните односи во земјоделството и пренос на акумулирани права за социјално осигурување на сезонски работници од една земја-членка на ЕУ до друга (со помош на А1 форма).
- ✓ Кои конкретни предлози социјалните партнери можат да воведат со цел да се подобри социјалната заштита за земјоделците и да ги направат своите надоместоци и пензии посоодветни?

Постигнување на транспарентен и информативна средина мора да биде охрабрена и поддржана.

Социјалните партнери се во позиција да се направи конкретни предлози:

- ✓ Компатибилност помеѓу социјалните права во ситуација каде што исто осигуреното лице има повеќе од еден статус (на пример, лицето има договор за вработување, но, исто така, во својство на самовработено лице или размена на податоци и информации меѓу различни администрации за социјално осигурување, итн). Оваа информација мора да се подобри и прошири.
- ✓ По влегувањето на пазарот на трудот, сите граѓани на Европската унија мораат да бидат редовно информирани за своите права за идна пензија и клучните прашања што се однесуваат на нивната социјална сигурност: право на возраст за пензионирање, проценета пензија, право на парични надоместоци, итн
- ✓ Не треба да има паушал исплата на пензиските придонеси/ рати; плаќањата треба да се рефлектираат на поединечната ситуација.

Потребата јасно да се формулираат целите на синдикатот за социјалната политика на европско ниво.

Прегледот на историските настани во овој труд покажа дека дури и синдикатите не секогаш имаат јасно разбирање или едногласен поглед на целта за подобра координираност на социјалната политика во Европската заедница. Сегашната ситуација бара интензивни дискусии од областа на социјалната политика и договор за клучните прашања: општа согласност меѓу националните социјални партнери и помеѓу организациите и сојузите во овој сектор.

Ова не е конечен список и тоа остава простор за понатамошни разговори и можни решенија.

Континуиран и активен социјален дијалог е главна алатка за постигнување договор и решавање на проблемите кога социјалната политика во прашање.

ДОПОЛНУВАЊЕ

Акциски планови развиени од Партнерите

Корисни методолошки појаснувања

Акциони планови беа презентирани како резултат на заедничката работа и дискусиите на учесниците во текот на три регионални работилници. Учесниците, претставници на синдикатите, работодавачите, институции, експерти заинтересирани за предметот на социјална сигурност и социјален дијалог, се соочија со предизвикот да апсорбираат и да размислуваат за информации, искуства и идеи, кои беа поделени во однос на нивните национални контексти и да генерираат и да дискутираат идеи кои би се применувале во процесот на социјален дијалог. Резултатите од размислувањата во рамките на групите беа дискутирани со други партнери и експерти во рамките на проектниот циклус и претставуваат важен придонес кон дискусиите за проширување на социјалната заштита за работниците во земјоделството, преку активен социјален дијалог.

Акционен план за заеднички мерки на социјалните партнери во земјоделството

(Изработено од - ФНСЗ Бугарија)

Идентификуван Проблем / Недостаток	Цел која треба да се постигне	Како да? Активности Решенија	Забелешки*
Права на социјално осигурување и придонеси за осигурување			
1. Недостаток на диференцијација на земјоделските производители во согласност со нивните приходи, добиени од земјоделска дејност	Да се подготви ажурен регистар на земјоделците, кои содржат информации за фармите - земјиште, животни, земјоделски производи, остварени приходи и број на лица вклучени во активностите на земјоделците	Опш предлог од социјалните партнери од Министерството за земјоделство и храна - мотивирана гледна точка	Регистарот ќе биде компатибилен со системот на Националната агенција за приходи и Националниот осигурителен институт Финансирање: Заедничката земјоделска политика (шема за единечна исплата по површина + првиот и вториот столб)

2. Многу низок % на покриени/осигурани земјоделски производители – 11,1%	Проширување на опсегот на осигураниите земјоделци-преку создавање на повеќе флексибилни услови за плаќање на придонесите за социјално осигурување (за пензии) и диференциран минимален приход за придонесите за социјално осигурување. Спроведување на сличен пристап како за самовработените лица за диференцирани минимални сигурносни приходи за земјоделците врз основа на вистински годишен приход од земјоделска дејност во претходната година.	Во Законот за социјално осигурување: да се обезбеди можноста за изработка на придонеси за „Пензиите“ до 31 март следната година, и воведување на минимален приход за осигурување за земјоделците според реализиран и прогласен годишен приход од земјоделството	На извршната и законодавната власт.
Придобивки			
1. Ризиците од „Невработеност“ и „Несреќи при работа и професионални заболувања“ не се опфатени со Законот за земјоделските производители / земјоделци	Да се дополни уредбата на Законот за социјално осигурување и да бидат вклучени ризиците „Невработеност“ и „Несреќи при работа и професионални заболувања“, земајќи ги предвид спецификите на секторот	Поттикнат Предлог за измени Законот за социјално осигурување	На извршната и законодавната власт.

<p>2. Недостаток на можноста за предвременно пензионирање на земјоделските производители со намалена пензија</p>	<p>Да се создаде можност за Закон за социјално осигурување со цел да се пензионираат оние кои не достигнале неколку години служба (како резултат на промените во овој сектор во периодот на транзиција - по 1990 година)</p>	<p>Поттикнат Предлог за измени Законот за социјално осигурување</p>	<p>На извршната и законодавната власт.</p>
<p>3. Недостаток на соодветно осигурување/ покривање на ризикот на невработеност во случај на сезонски работници (во однос на сезонскиот карактер на земјоделската работа)</p>	<p>За дополнување на законодавство од областа на трудот и социјалната сигурност - Законот за работни односи и за социјално осигурување, со додавање на дефиницијата за сезонско вработување и критериумите за негово вклучување како ризик. Да се обезбедат поповолни услови за стекнување право на надоместок за невработеност за сезонските работници, како и за пократок временски период на исплата на тие бенефиции.</p>	<p>Поттикнат Предлог за измени Законот за социјално осигурување и работни односи</p>	<p>На извршната и законодавната власт.</p>

<p>4. Нема регулатива што би можела да ја надомести загубата на приходи во случај на неповолни временски услови или природни катастрофи (како што е организирано во гарантниот фонд за приходите на работниците во случај на стечај)</p>	<p>Да се создаде специјален систем за осигурување на приходите на земјоделците, за кои ова е единствениот профитабилен бизнис, кога тие не можат да произведат и спроведат земјоделското производство поради неповолните временски услови или природни катастрофи. Земјоделците да учествуваат во одредена сума на плаќање врз основа на остварените приходи од претходната година</p>	<p>Поттикнат предлог за создавање на Гарантен фонд за плаќање надомест на штета и придонеси за социјално осигурување за малите земјоделци врз основа на регистарот.</p>	<p>На извршната и законодавната власт.</p>
<p>Хоризонтални акции</p>	<p>Информативна кампања за правата на социјално осигурување за вработените во земјоделството, особено за земјоделците - размена на информации и публицитет, притисок врз институциите и ефективни решенија.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Заедничка соработка преку социјален дијалог - би- и ти-партитен 2. Потпишување на договор за партнерство и социјални ангажмани 3. Промоција на општествени претпријатија во овој сектор. 4. Уредување на трилатерална конференција за проблемите во социјалната сигурност со учество на Министерството за финансии, Министерството за труд и социјална политика, Националната агенција за приходи, Националниот институт за социјално осигурување и други. 5. Обраќање за заедничка акција на европско ниво - EFFAT, ESDCommittee, EK 		

Акционен план за заеднички мерки на социјалните партнери во земјоделството

(Изработено од OSZPV-ASO Чешка Република)

Идентификуван Проблем / Недостаток	Цел која треба да се постигне	Како да? Активности / Решенија	Ризици / Неуспеси	Тајминг	Забелешки*
Права на социјално осигурување и придонеси за осигурување					
1. Недостиг Слабо справување со последиците од несреќа при работа, недостаток на превенција, недостаток на рехабилитација	Да се подготви премин од комерцијално осигурување на жртвите во јавно, непрофитна, услуга спроведено од трипартитни страни каде што акцентот е ставен на спречување на несреќи. Исто така, акцент е ставен на потенцијалот за рехабилитација за да се забрза процесот на интеграција на лицата со посебни потреби и да се вратат на работа.	Заеднички нацрт на социјалните партнери за Министерството за труд и социјална политика на Република Чешка		До 1-ви јануари 2016	

2. Недостаток на безбедност за несреќи на работа на членовите на семејството кои заедно работат на фарми.	Донесување на автоматско, бесплатно осигурување од последиците од несреќа при работа, за членовите на семејството кои се вклучени во работењето на фармите вклучувајќи ги и децата над 10 години.	Заеднички нацрт на социјалните партнери за Министерството за труд и социјална политика на Република Чешка	Можност од злоупотреба	До 1-ви јануари 2016	Во овој случај се претпоставува дека ова не е стабилна работа на фармата, и е повремена помош. Кај деца постари од 10 години се очекува дека работат на фарма поради стекнување на навики и вештини за идното преземањето на фармата. Исто така, тоа е повремена помош.
3. Недостаток на безбедност на луѓето да соработуваат за време на „соседска помош“ во случај на можни последици од несреќен случај при работа.	Донесување автоматско, бесплатно осигурување од последици на колективни повреди, а во врска со сезонска работа, наречена „соседска помош“.	Заеднички нацрт на социјалните партнери за Министерството за труд и социјална политика на Република Чешка	Можност од злоупотреба	До 1-ви јануари 2016	Во овој случај се претпоставува дека тоа не е редовна работа, туку повремена помош. Се претпоставува дека сопственикот на компанијата и сите други вработени ќе бидат осигурени, како што предвидува законот.

II. Хоризонтални акции	<p>Информативна кампања за правото на социјално осигурување за работниците во земјоделството, особено за земјоделците (размена на информации и публицитет, притисок врз институциите и ефективни решенија):</p> <ol style="list-style-type: none"> Информативна кампања за земјоделците за системот на социјално осигурување. Соработка преку социјален дијалог на трипартитно ниво. Користење на социјален дијалог на бипартитно ниво за промовирање на социјалните претпријатија.
-------------------------------	--

Акционен план за заеднички мерки на социјалните партнери во земјоделството

(Изработено од ИГ БАУ Германија)

Идентификуван Проблем / Недостаток	Цел која треба да се постигне	Како да? Активности / Решенија	Ризици / Неуспеси	Тајминг
Нивото на дополнителна пензија не е доволно	Да се подобри финансиски дополнителната социјална сигурност	Подобрување на колективните договори	Државата ги намалува придонесите	Другата година
Диференцијација на работни и социјални права на вработените	Проверка и анализа на работните односи во земјоделството	Истражување и анализа	Недостаток на финансирање	Континуирано
Ниски плати / недоволни плати	Зголемување на платите во земјоделството	Минималните плати да бидат утврдени со закон	Политики	2014 / 2015
Демографски промени / предизвици	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Повеќе и подобри работни места / вработувања ✓ Повеќе образование ✓ Повеќе безбедност и здравје при работа ✓ Развој на човечки ресурси и поголема инволвираност на вработените 	Initiatives taken by IG BAU	The policy and employers are blocking the initiatives	Јули 2014

Акционен план за заеднички мерки на социјалните партнери во земјоделството

(Изработено од АЛПАА Италија)

Идентификуван Проблем / Недостаток	Цел која треба да се постигне	Како да? Активности / Решенија	Ризици / Неуспеси	Забелешки*
Пазарот на трудот не е јасен	Транспарентност, законитост на пазарот на трудот	<ul style="list-style-type: none"> • Порамнување на снабдувањето и побарувачката на јавен начин • Развивање на јасна и соодветна законска регулатива 	• идентификување на соодветни локации за порамнувањето	Беше одобрен законот за нелегално вработување. Ке се работи на ниво на синдикат за промоција на почитување на законот
Возраста за пензионирање за земјоделските работници е иста како и другите категории	Долна возраст за пензионирање за земјоделските работници	Креирање тркалезни маси Консултација	Економски тешкотии да се најдат средства за пензии	Возраста на земјоделските работници е ниска, тоа треба да се разгледа кога станува збор за безбедноста во земјоделскиот сектор
Фер плата за работниците на фармите	Издначување на платите за земјоделските работници			Присуство на посредници за извршување на трудот во земјоделството

Акционен план за заеднички мерки на социјалните партнери во земјоделството

(Изработено од Агро-синдикат Македонија)

Идентификуван Проблем / Недостаток	Цел која треба да се постигне	Како да? Активности / Решенија	Ризици / Неуспеси	Тајминг	Забелешки*
Недоволна информираност на сезонските работници за своите права и за можностите за подобрување на нивната социјална сигурност	Масовно информирање на сезонските работници за нивните права и за можностите за подобрување на нивната социјална сигурност, кко и прибирање на нивни искуства и мислења за условите во кои работат	Организирање на работни средби и обуки	Недоволна посетеност од страна на сезонските работници	2014	
Недоволна комуникација со институциите за ситуацијата со сезонските работници	Унапредување на соработката со институциите	Редовни средби и друг вид електронска и вербална комуникација со институциите	Немање желба и интерес на институциите за комуникација	2014	Оваа активност е во тек
Немање официјални релевантни податоци за состојбата и условите на работа на сезонските работници	Добивање официјални релевантни податоци за состојбата и условите на работа на сезонските работници од страна на соодветните институции	Поднесување официјално барање до релевантните институции за обезбедување на официјални информации	Немање желба и интерес на институциите за комуникација	2014	Оваа активност е веќе започната и има одредени резултати

Недоволна соработка и размена на мислења и решенија со Министерството за труд и социјална политика, Организацијата на работодавачи на Македонија, Агенцијата за вработување, Фондвоите за осигурување	Плодна соработка и размена на мислења и донесување на конкретни практични заеднички решенија со Министерството за труд и социјална политика, Организацијата на работодавачи на Македонија, Агенцијата за вработување, Фондвоите за осигурување	Организирање на тркалезна маса заедно со Министерството за труд и социјална политика, Организацијата на работодавачи на Македонија, Агенцијата за вработување, Фондвоите за осигурување, а со цел донесување на конкретни практични заеднички решенија	Немање желба и интерес на институциите за комуникација	2014	Оваа активност е веќе започната, се чека на одговор од засегнатите страни за термин за средба
--	--	--	--	------	---

Акционен план за заеднички мерки на социјалните партнери во земјоделството

(Изработено од КЖИ - Словенија)

Идентификуван Проблем / Недостаток	Цел која треба да се постигне	Како да? Активности / Решенија	Ризици / Неуспеси	Тајминг
Плаќање на придонеси (непредвидлив/неправилен и нерамен процент)	Соодветна законска регулатива	Во преговори со социјалните партнери (работодавачите и владата)	Недостаток на интерес на работодавачите и политиката	Четири години (до крајот на мандатот на Владата)
Старење на населението Работни услови (неприлагодени за постарите работници)	Соодветна законска регулатива	Во преговори со социјалните партнери (работодавачите и владата)	Недостаток на интерес на работодавачите и политиката	Четири години (до крајот на мандатот на Владата)
Непријавена работа Сезонска работа (условите не се исти како и за работниците кои работат под договор за вработување / договор)	Соодветно законодавство и регулативи / услови на колективниот договор	Во преговори со социјалните партнери (работодавачите и владата)	Недостаток на интерес на работодавачите и политиката	Четири години (до крајот на мандатот на Владата)

Извори

1. Национални извештаи на земјите вклучени во компаративната анализа, 2014 година, објавени на веб страницата: www.fnsz.org
2. MISSOC - Социјална заштита на самовработени, јануари 2013 година
3. Социјално осигурување за земјоделците во ЕУ, 2010 година „ENAPS - социјална платформа за руралното население на ЕУ“, 2010, 2014
4. Социјална заштита на земјоделците во Србија, Албанија и Македонија наспроти најдобрите европски практики, 2007
5. Земјоделската сиромаштијата и социјална исклученост во Европската унија, Меѓународна организација за социјално осигурување, 2013
6. Меѓународна асоцијација за социјално осигурување - Анализа на социјалното осигурување во различни земји, 2012, 2013
7. Пензии на прв поглед, 2013
8. Германија - Книга VI на Социјалниот законик
9. Фатман, Рајнер, За социјална Европа - земјоделскиот, прехранбениот и туристичкиот сектор во креирањето на политиките на Европската унија од основањето на Европската економска заедница, Манстер 2013. с.44
10. Шмалц, Хелмут, Земјоделска политика без наочници, Келн, 1973 с.98.
11. http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/social_charter_de.htm
12. <http://de.wikipedia.org/wiki/Sozialprotokoll>
13. EFFAT, Европскиот секторски социјален дијалог во земјоделството од Синдикатот потенцијалните. Кон 50-то anniversary, Брисел 2013. <http://www.agri-social-dialogue.eu/pdf/>

Белешки

Белешки

Оваа публикација беше разработена благодарение на посветената работа на организациите-партнери:

Industriegewerkschaft
Bauen-Agrar-Umwelt

United Federation
of Danish Workers

ALPAA

EFFAT

Целта на оваа брошура е да обезбеди преглед и анализа на системите за социјално осигурување, со фокус на добрите практики на дополнителни и посветени шеми за социјално осигурување во земјоделството. Таа има за цел да го поттикне дијалогот меѓу секторските социјални партнери, да охрабри проактивни чекори од нивна страна со цел да ги реши проблемите на земјоделските работници во ситуации на криза, структурните промени и финансиската нестабилност, како и промовирање на нивната посветеност во обликувањето на социјалната реалност.

Оваа публикација е резултат на колективната работа на партнерите и експертите и претставува придонес за развојот на ефикасен социјален дијалог во секторот и на дискусијата за подобрување на социјалното осигурување за земјоделските работници.

Одговорноста за оваа публикација е кај авторите и Европската комисија не е одговорна за било каква употреба што може да се направи од информациите содржани овде.

Овој проект е поддржан од Европската Унија, Европската Комисија,
ГД "Вработување, Социјални прашања и Вклученост"

This project is supported by the European Union, European Commission,
GD „Employment, Social Affairs and Inclusion“

www.agrosindikato.org.mk

www.fnsz.org

